

Ran Prieur

A civilizáció felfalja önmagát

Fordította: Endrédy Tibor

1.

Szeretnék véget vetni ennek a civilizációnak. *Téged* mi vesz rá, hogy reggel felkelj az ágyból? Ezt a bevezető részt a fő szöveg befejezése után írom, ami nem szokásom. Fejben szoktam szerkeszteni és első nekifutásra megírom majdnem a teljes piszkozatot. Ez gyönyörűen működött a *Superweed* első három részénél, de ezúttal hat oldal után belém nyilallt egy narratíva, amit miután végig vittem, az első oldalak összefüggéstelennek és lényegtelennek tűntek, úgyhogy újraírom őket.

Mindig is nagyon foglalkoztatott az ipari civilizáció. A legerősebb nosztalgikus érzést – fogalmam sincs miért – a friss kátrány illata kelti bennem. Anyám szerint kicsi koromban lenyűgöztek a toronydaruk. Még most, a városban eltöltött évek múltán is úgy gondolom, hogy a felhőkarcolók klasszak, és ha egy átkelőn sétálok az autópálya felett, gyakran megállok bámulni az autókat. Harmadik osztályban a helyesírási tudásomat a civilizáció szóval fitogtattam, és a legkomolyabb függőség amit valaha szereztem, a *Civilization II* című számítógépes játék volt. 1999 végén heti 15-20 órát játszottam.

Emlékszel a „tonight I'm gonna party like it's 1999” (ma éjjel úgy fogok bulizni, mintha 1999 lenne) című Prince számra? 1985-ben ez nagy dolognak tűnt. Aztán amikor eljött 1999, nevetségessé vált. „Ma éjjel úgy fogok bulizni, mint idén”. Mostanra a szám halottnak tűnik, de várj: Tétélezzük fel, hogy a jövőben 1999-re úgy tekintenek majd, mint civilizáciánk csúcspontjára. Ekkor a dal újra feltámad, egy olyan jelentéssel amire senki sem számított.

1999 kézenfekvő választás a csúcspont évének – a dotkomlufi, a WTO tüntetés és az Új Demokraták előtt, akik levezényelték a globális vagyon koncentrációját és a hatalom szigorítását, ami még egyes republikánusokat is ledöbbsentett, akik elvesztették a Fehér Házat.

Persze ha a történelmet formáló tudat valami másra összpontosít, mint az USA-ban

pillanatnyilag uralkodó perspektíva, akkor 1999 nem tűnik csúcspontnak. Távolról nézve a csúcspont lehet, hogy már korábban eljött, talán sokkal korábban. Épp azt akartam mondani, hogy később biztosan nem jöhet, de aztán eszembe jutott:

Tételezzük fel, hogy a globális élelmiszerellátás nagy része kiesik és 90%-unk éhen hal, vagy az ipar és a technológia okozta járványokban, vagy a titkos fegyverekkel vívott háborúban veszik oda. És tételezzük fel, hogy a maradék 10 százalék 90 százaléka a felszínen él, szalmabála házakban és elhagyatott épületekben, kerti zöldségeken és régi konzerveken, míg 10 százalék elzárt, földalatti erődítményekben, szuper-fejlett bio és nanotechnológiával. Ezek az emberek megtehetik és meg is fogják tenni, hogy a perspektívájukat úgy alakítsák, mintha ők lennének minden idők emberi fejlődésének csúcsa.

Mi pontosan ugyanezt tesszük. Néhány kivételtől eltekintve az összes ősünkhöz képest jelentéktelen és fájdalmas életet élünk. Tudtad, hogy korábban az amerikaiak 35 órát dolgoztak egy héten? Ennek bizonyítéka fennmaradt nyelvünkben, a „9-től 5-ig” kifejezésben. Gondolkodtál valaha azon, honnan származik ez, mikor a tényleges munkanap 8-tól 5-ig tart? Én se, míg valaki el nem árulta: az emberek szó szerint 9-től 5-ig dolgoztak napi 7 órát, egy óras ebédszünettel, és az ebédet beleszámolták a 8 órás munkaidőbe és a heti 40 órás hétbe. Rászedtek minket, hogy heti 5 órával többet dolgozzunk, 52 alkalommal egy évben, vagy ha azon szerencsések közé tartozol, akiknek jár szabadság, akkor 50 alkalommal, ami 250 óra, több mint 6 hétnyi plusz munka évente.

És ezek csak az órabérben fizetett emberek. A munkabérért dolgozók minden általam látott esetben heti 50, 60, vagy akár 80 órát is dolgoznak. Azért összpontosítunk a munkásokat kizsákmányoló külföldi üzemekre, hogy ne kelljen felismernünk a saját személyes kizsákmányoló üzemeinket. Egyes országokban a gyerekek 16 órát dolgoznak a gyárakban fillérékért, a mi gyerekeink viszont 16 órát dolgoznak a kötelező oktatásban, amit a kreativitás és az önálló gondolkodás megfojtására terveztek, az unalmas és értelmetlen munkával töltött életre felkészítő házi-feladatokkal, az improvizált játékot helyettesítő erőteljesen irányított „tevékenységekkel”. És ahelyett hogy legalább kapnának valami aprópénzt, még nekünk kell fizetnünk, és ahelyett hogy rájönnénk, hogy kizsákmányolnak, elhitetik velünk, hogy „kiváltságosak” vagyunk.

Elutasítom a „kiváltság” egész koncepcióját. Hazugság. Senki sem „kiváltságos” és soha sem volt az. Ha tíz ember boldogan él egy szigeten és én kilencet közülük bezárom egy barlangba, a

tizediket kiváltságossá tettem? Ha tíz ember játszik az erdőben és gyümölcsöt eszik és én adok egyiküknek egy intravénás adagolósövet, meg egy hordozható számítógépes játékot, aztán ráveszem, hogy kivágja a gyümölcsfákat, szívességet tettem neki? A „kiváltság” koncepciójának csak egy kizsákmányoló rendszer keretei közt van értelme, és egy kizsákmányoló rendszerben mindenkit kizsákmányolnak.

Egy másik trükk a „munka” kifejezés, mivel teljesen más a saját kertedben dolgozni, jóformán az ellentéte, mintha pénzért dolgoznál egy állásban, hogy ki tudd fizetni a havi sarcot a főbérlőnek és a bankoknak. Manapság jóval kevesebbet tesszük az előbbit és többet az utóbbit, mint a történelem során bármikor. Mégis, a bérünk reálértéke alacsonyabb, mint 30 évvel ezelőtt. Továbbá kisebb terekben élünk, izoláltabban, a levegő szennyezettebb, több bennünk és körülöttünk a mérge, a politika és a média elérhetetlenné vált, mindenki depressziós, és bár a szegények és a fiatalok által elkövetett bűncselekmények száma csökken, általános a rettegés a bűnözés növekedésétől, és alig érdekkel valakit, hogy egyre több és több a térfelügyelő kamera, vagy hogy az USA a népességének nagyobb részét tartja börtönben, mint a náci Németország, Sztálin Szovjetuniója, vagy az apartheid Dél-Afrikában.

Hogy hívhatjuk az elmúlt tíz évet jónak? Mert a TV képernyők nagyobbak lettek? Mert most már több az olyan autó, amiben alapfelszereltség a pohártartó? Mert a számítógépek lehetővé teszik, hogy egész nap egyedül ülünk a képernyőt bámulva, és olyan dolgokat végzünk el, amiket korábban szemtől szembe emberekkel tettünk, akiket egyre inkább undorítónak és elviselhetetlennek érzünk?

Az elmúlt tíz évet egy hatalmas és legális szerencsejáték, a „tőzsde” miatt hívjuk jónak, ahol az emberek „vállalatok” tulajdonrészét jelképező zsetonokat adnak-vesznek, amik az emberi és gépi tevékenység hatalmas, központosított, tekintélyelvű mintázatai, amik a pénzt a szegényektől a gazdagok felé pumpálják és az emberi munkát és figyelmet az emberi érdekek helyett a vállalatok érdekeire összpontosítják. És az emberek, akiket ez a rendszer irányít, kikalkulálnak néhány speciális számot, amik azt jelképezik, hogy hány részvény-zseton van forgalomban és mennyit érnek, és ezeket a számokat lobogtatják mindenhol, bizonyítandó, hogy mennyire jólétben és biztonságban élünk mindannyian. A vállalati érdekekkel szemben állítólag kritikus, liberális rádióadók naponta harsogják ezeket a számokat.

Az 1990-es években ezek a számok soha nem látott magasságokba emelkedtek; így a perspektívánk eltorzításával, ami csak ezekre és néhány egyéb olyan számra összpontosít, amik látszólag a jólétünket, de valójában az uralkodó osztály hatalmának megszilárdulását mutatják, azt állítottuk magunkról, hogy történelmi magasságokban vagyunk, miközben más szemszögből nézve, egy hosszú-hosszú lecsúszást követően, már majdnem leértünk a lejtő legaljára.

A Római Birodalom bukása a maga idejében nagyrészt észrevétlen volt. Egyrészt a változások olyan lassan történtek, hogy egy emberélet során csak néhányat láthattál volna belőlük. Másrészt pedig abban is biztos vagyok, hogy meghamisították a történelmüket, épp ahogyan mi is tesszük, hogy úgy tűnjön, mintha a rossz dolgok mindig is jelen lettek volna, a jó dolgok pedig újak, hogy a pozitív változásokat fontosnak, a negatívakat pedig triviálisnak tüntessék fel, és a megkérdőjelezhető változások jónak tűnjenek.

Utólag Róma vizigótok általi kifosztása úgy néz ki, mint egy több évszázados hanyatlás utáni összeomlás. De közvetlenül a kifosztás előtről származó római írások azt állították, hogy Róma dicsősége nagyobb, mint valaha. És nem lennék meglepve, ha az összeomlás utáni írások egy apróbb zavargásnak minősítenék, vagy teljesen figyelmen kívül hagynák, ugyanúgy, ahogy kortársaim teszik a tömeges fajkihalásokkal, az élelmiszer-járványokkal és a genetikailag módosított organizmusokkal.

Ez a téma lázba hoz. Valószínűnek tűnik, hogy a civilizáció vége kinyír engem és mindenkit akit ismerek, mégis, ha rágondolok, úgy érzem, hogy élek. Ezt a fajta gondolkodást a reménytelenségnek tulajdonítom. Úgy értem, hogy azért érzek így, mert számtalan potenciális világot észlelek körülöttünk és bennünk, amikhez képest ez a mostani szörnyen és tragikusan halott. De reménytelenséget érzek amikor arra gondolok, hogy csak megrázó katasztrófákon át létezhet kiút ebből a világból. Hogy jogos-e ez a reménytelenség, azt nem tudom.

Valójában ha megfigyelem magam, csak a fantáziáim elkeseredettek és drámaiak. Bölcs dolog vagy sem, de a cselekedeteim türelmesek és optimisták. Lehetnék a kanadai vadonban, áshatnám a földbe a leivadászott élelmet, a vizet és a magvakat. De ehelyett Seattle-ben vagyok, egy kínai vagy amerikai meg szállás egyik első lehetséges célpontjában, és ezt a szöveget írom, amit a következő évben jó ha ötvenen elolvasnak, és általában úgy élek, hogy példát mutassak, hogyan lehet békésen elmozdulni ebből a világból egy másikba, mintha lenne száz évünk, hogy megtegyük.

Mióta anyagilag független vagyok, havi 600 vagy még annál is kevesebb dollárból élek, néha sokkal kevesebből. Amikor 2000 februárjában elkezdtem írni ezt a cikket, egy kis szobában laktam egy lepukkant házban. Nyolc hónapnyi várólista után most egy kicsi, alacsony rezsijű, napfény nélküli, egyszobás lakáson osztozom, ami viszont tökéletes helyen van, úgyhogy mindenhová biciklivel járhatok. Organikus élelmiszereket vásárolok és többnyire magam készítem az ételeimet. Egy mosdószivaccsal fürdök a mosdónál, fogat mosni és borotválkozni pedig csak vízzel szoktam.

Szó sincs arról, hogy sanyargatnám magam, vagy hogy „tiszta” akarnék lenni, vagy hogy valami szélső-balos társadalmi státuszba szeretnék kerülni. Nem akarok tiszta lenni: csirkét eszem, videojátékokkal játszom és az interneten olvasom a híreket. Sokat alszom, heti két vagy három pitét sütök, és sok kovászos gofrit, valódi juharsziruppal. Szívesebben élek kiváló szobatársammal, mint egyedül, és a biciklizést még esőben is sokkal könnyebbnek és szórakoztatóbbnak találom, mint az autózást.

Ez nem arról szól, hogy mártírok, szerzetesek, vagy sztárok legyünk. Hanem harcosok, akik folyamatosan pozitív irányban tevékenykednek, hogy a maguk módján megváltoztassák a világot. Az én utamba beletartoznak a személyes pénzügyeim, az írásaim és az igyekezetem, hogy elég pénzt gyűjtsék össze ahhoz, hogy vegyek egy parlagon hagyott földet, ahol fizikailag is létrehozhatok egy másik világot a jelenlegin belül.

Nem azért írok itt magamról, hogy elismerést kapjak, hanem hogy inspirációt adjak, hogy rávegyek másokat, legyenek ambiciózusak és próbálkozzanak. Erre gondolok: ha bármi áron gazdag akarsz lenni, venni egy hatalmas házat és egy jachtot, és ezekre a célokra akarsz összpontosítani, megteheted, – de nem vagy ambiciózus. De ha teljesen becsületes módon törekszel a gazdagságra, és a vagyonedat olyan politikai reformokra költöd, amik a vagyonosodásod ellen hatnak, akkor ambiciózus vagy. Az első esetben azért választasz egy létállapotot, mert azt mondták, hogy ezt válaszd, és te a lehető legkönnyebb úton indulsz el. A második esetben pedig azért, mert szélesebben értelmezed az utat és követed amerre visz.

Próbálok újraértelmezni az ambíciót, hogy ne csak a kapitalizmustól legyen mentes, hanem a sikertől is. Én az összes uralkodó szabvány szerint „kudarc” vagyok: szegény vagyok, nincs nőm és még az írásaimnak sincs semmiféle észrevehető hatása. De minden egyes napot úgy élhetek

meg, hogy egy forradalom élvonalában vagyok, és minden egyes pillanatot, hogy azért vagyok itt, hogy jól érezzem magam, és ezt senki sem veheti el tőlem.

A cinikusok szerint a hozzám hasonlóak ostoba idealisták, mert a saját értékeink szerint küzdünk és nem aszerint, hogy mi az, ami megvalósítható. Pedig épp ezek a cinikusok a valódi idealisták, mert annyira berögzültek a „siker” ideájába, hogy megbénultak és képtelenek a várható siker ígérete nélkül cselekedni. És bárki, aki meghatározza azt, hogy mi tűnjön lehetségesnek és mi lehetetlennek, teljes mértékben irányítja ezeket az embereket. Így képes az oroszlán „szelídítő” kihasználni és megalázni egy olyan állatot, aki egy másodperc alatt végezhetne vele, pusztán azzal, hogy azt a látszatot kelti, hogy az oroszlánnak semmi esélye sincs. És azok az emberek, akikkel elhitették, hogy tehetetlenek a számukra valóban fontos dolgokat illetően, olyan depresszióssá, letargikussá és nemtörődömmé válnak, mint az oroszlán. Sodródnak és várják a halált.

Kultúránkban ezt úgy hívjuk, hogy „felnőtté válás”, és ezek az érett és ésszerűen gondolkodó emberek mindig azzal jönnek, hogy „elfecséreljük” ezt vagy azt, mert nem lehetünk sikeresek. De még ha nem is lehetünk, melyik inkább felesleges, ha a csapdába esett állat a halálig küzd, vagy ha küzdelem nélkül pusztul?

Sok különböző megfogalmazása van annak, amiről beszélek: benne élni a pillanatban, az útra összpontosítani és nem a célra, vagy – és ez új számomra – a „vízióra” összpontosítani és nem a „célra”. A lényeg az, hogy a kapcsolataidnak és cselekedeteidnek legyen egy szélesebben vett értelme, hogy a cselekedeteid igazolják önmagukat: értelmüket ne a jelen és a jövő megoldhatatlan feszültségéből nyerjék; semminek sem kell bekövetkeznie ahhoz, hogy értékesek legyenek.

Azt gondolom, hogy a létezés ilyen formája és a civilizáció „siker”-orientáltsága közötti konfliktus mélyebb és fontosabb a politikai struktúra látszólagos konfliktusainál és a domináns társadalom és a feltételezett „alternatív” társadalmak közötti kulturális csapdákénál. A progresszív politikai változások támogatása végül felszínes forradalomhoz vezet a rendszerben, amely megmondja, hogy mit tehetsz és mit nem, és így kényelmesebben élhetsz félelemben. De egy kívülálló jelöltet támogatni, akiben megbízol, ahelyett hogy a domináns jelöltek közül támogatnád a legkevésbé rosszat, vagy elutasítani egy biztonságosnak tűnő, ám hátrányos munkaszerződést és sztrájkolni, vagy az ellenállást támogatni egy elnyomó kormányzattal szemben, ami még rosszabb is lehetne, vagy egy állásinterjún őszintének lenni az értékeidről, miközben tisztában vagy vele, hogy ez

az állásodba kerülhet – ezek mind a lelkedben végbemenő forradalom lépcsőfokai, amiken keresztül bármely rendszerben szabad lehetsz.

Ez magyarázatot ad arra, ahogyan írok. Elképzelem, hogy ezt az írást azért kritizálják, mert nem hasonlít a széles körben terjesztett írásokra, amik a szerzőiknek pénzt és társadalmi státuszt hoznak. Kézzel írok, mert érdekesebb és könnyebb, mint géppel – főleg, ha hozzászámolod a számítógépek legyártásához szükséges összes munkát. Első nekifutásra írok, mert az felvillanyoz, míg a folyamatos átírogatás unalmas. Nem hivatkozok forrásokra, mert még a források nyomon követését is a figyelem elfecsérlésének tartom, bár jó dolog megjegyezni az értékesebbeket és ajánlani néhányat, amit meg is teszek a végén.

Továbbá nem értek egyet a tekintélyelvűséggel sem, amihez a forrásokra hivatkozás vezet. Észreveszem magamon, hogy amikor látok egy számozott hivatkozásokkal teli hosszú listát, elfog egy zsibbasztóan kényelmes érzés, hogy akkor ez biztos igaz, mintha a listán szereplő írások megbízhatóbbak lennének annál, amit épp olvasok, mintha egy hivatkozáslista nélküli szövegnek nem lennének forrásai, mintha a félrevezető információk egyengetése olyan egyszerű lenne, hogy a semmiből kitalálunk tényeket, és ha bebiztosítjuk magunkat ez ellen, akkor biztonságban érezhetjük magunkat, mintha az összes forrás visszakövethető lenne az univerzum alapigazságának mozdulatlan alapkőzetéig, ahelyett hogy körbe-körbe sodródnánk egy rakás rozoga feltételezéssel, a tapasztalat örökké változó óceánján.

És ami a kritikát illeti, hogy ellentmondok önmagamnak: Azt tervezem, hogy a jövőben még inkább ellent fogok mondani önmagamnak, hogy az írásaim kevésbé legyenek csábítóak a szokásunknak, hogy szeretjük ha megmondják mit tegyünk és hogy leragadjunk egyes ötleteknél. Az ellentmondás a mentális bővülés lehetőségének jele. Miért küzdök, hogy véget vessek a civilizációnak, ha úgyis „felfalja önmagát”? Miért raknál tüzet, ha előbb-utóbb úgyis leég? Miért fektetnél energiát egy gyermek születésébe, ha a terhesség nem folytatódhat a végtelenségig?

Viszont van ennek egy gyenge pontja is: nem elég precíz a fogalmazásom, és a gondolkodásomat jóval a tudásomon túlra terjesztem, így vakon botorkálok el értékes felismerések mellett, és az érveimet könnyedén meg tudja cáfolni bárki, aki sokkal több tény ismer nálam.

De nem falakat próbálok itt építeni, hanem réseket nyitni, és a szellemiség a fontos, nem a tényleges érvek. Továbbá tudatlan csak egyszer lehetsz, és olyan helyeket látogatok meg itt, amiket

sohasem látogattam volna meg, ha bizonyos dolgokról „tudtam” volna, hogy hamisak vagy lehetetlenek. Vagy ahogyan Halton Arp mondta, néha kevésbé értékes ezer dolgot tudni, mint nem tudni egyet.

Most pedig 2001. május 21-től visszarepülünk az időben 2000. március 14-ig, amikor elkezdtem írni azt a témát, ami a jelen írás több mint felét uralja: a technológia, ami alatt néha az ipari civilizáció technológiáit értem, néha pedig az eszközhasználat szélesebb lehetőségeit.

Még ezekben a kései időkben is, szinte bárki, aki a technológiákról gondolkodik, még a baloldalon is, azt hiszi, hogy egy adott technológia (vagy a technológia mint egész) semleges, és csak a technológiák felhasználása az, ami jó vagy rossz. El sem tudjuk képzelni, mennyi kárt okoz ez az alattomos gondolat.

Nem vitatom, hogy a felhasználás fontos, vagy hogy bármely technológiával lehet tenni olyat, ami önmagában „jónak” vagy „rossznak” tűnik, vagy hogy meghatározhatjuk a „technológia” egy olyan definícióját, hogy ami abba beletartozik, az kiegyensúlyozottnak tűnjön. Azt vettem észre, hogy a „technológia semleges” kontextusában a „semleges” szó egyszerűen azt jelenti, hogy „hagyd abba a gondolkodást.”

Mit jelent, ha azt mondjuk, hogy az atombombák semlegesek? Azt jelenti, hogy mert tudsz találni egy olyat történetet, melyben az atombombák jót tettek, szívesebben élnél egy atombombákkal teli világban, mint egy olyanban, melyben nem léteznek? Azt jelenti, hogy kerül amibe kerül, építsünk mindannyian egy csomó atombombát és majd kitaláljuk, hogyan kell velük jót tenni?

A „technológia semleges, csak a felhasználás jó vagy rossz” történet azt sugallja: Ne úgy gondoldj a technológiára, mint az emberi viselkedés hatalmas mintázataira, mint létező és potenciális technológiák és emberi viselkedésminták közti együttműködések, ellentmondások és függőségek végeláthatatlan hálójára; ha a technológia szélesebb értelemben vett társadalmi jelentéséről gondolkodsz, csak azokra a dolgokra gondoldj, amiket a kész tárgyak el tudnak végezni, és sorold be őket a „jó” vagy „rossz” kategóriákba, addig ferdítsd a nézőpontodat, míg a jó és a rossz kiegyensúlyozottnak nem tűnik és hagyd abba a gondolkodást; eszedbe ne jusson egy technológia létéről vagy nemlétéről gondolkodni, vagy akár arról, hogy érdemes-e használni, vagy sem – minden létező technológiát kötelező használni, és a te választásod mindössze a „felhasználás” módja lehet – a

zárt technológiák vagy termékek különféle végfelhasználásai között.

Ez a „kiváltságos” ember tudatának korlátozására használt doktrína, ha kiváltságosnak nevezhető egyáltalán az, hogy függővé válunk mások kényszerítő tevékenységétől, majd kényszerítjük magunkat, hogy elfojtsuk a mások iránt érzett megértésünket és empátiánkat.

A „technológia semleges, csak a felhasználás jó vagy rossz” azoknak való, akik azt hiszik, hogy a „technológiák” különféle alakú műanyag, fém és üveg dobozok, amik a plázákból jönnek. Próbáld meg elmagyarázni az embereknek Nigériában, akiket elűztek a földjeikről, hogy a Shell olajat fűrhasson, és akiknek az ellenállás során megölték a barátait és családtagjait, hogy a kőolaj egy semleges technológia, hiszen használható egy ház felgyújtására, vagy egy mentőkocsi meghajtására is. Őrülnék fognak tartani.

Ó, csupán ennyi az érve? Hogy nem csak a technológiák felhasználása lehet ártalmas, hanem a gyártásuk és fenntartásuk is? Nem lehet, hogy mégis semlegesek, csak kicsit jobban kéne összpontosítanunk arra, hogy jót tegyünk velük?

Nem ez az egyedüli érve, de ez is elegendő lenne. Ha számba vesszük, hogyan készülnek és tarthatók fenn a technológiák, ledől a berlini fal.

Gondoljunk bele, mi szükséges az autókhoz? Olajat kell fűrni, olajfinomítókat építeni és fenntartani, érceket bányászni, legyártani és felhasználni a különféle mérgező vegyi anyagokat a fémek kinyeréséhez, és tömegtermelő gyárakat kell építeni és üzemeltetni az autók és alkatrészeik legyártásához, és szenet kell égetni, vagy gátakat építeni a folyókon, vagy plutóniumot hasítani ahhoz, hogy ellássuk a gyárakat energiával, és autópályákat, utcákat és parkolóhelyeket kell építeni.

Egy parkoló vagy egy mező mellett laknál szívesebben? Egy külszíni fejtésű bánya vagy egy erdő mellett? Egy duzzasztógát vagy egy szabad folyó mellett? Atomerőmű vagy nem atomerőmű? Szívesen dolgoznál egy gyárban vagy sem? Egy szénbányában? Akkor hát mi értelme van a technológiát semlegesnek nevezni?

És ha azt mondd, hogy „Nem muszáj atomenergiát használunk, használhatunk helyette földgázt vagy napenergiát”, akkor máris preferálsz egy technológiát az adott célra egy másikkal szemben. Látod? Végig tudatában voltál, hogy a technológiák nem semlegesek.

A technológiák alapvetően különböznek, és hatalmunkban áll észrevenni ezeket a

különbségeket és választani közülük az adott célra. És azt gondolom, hogy ha megértenénk, hogy mivel járnak a különböző technológiák, akkor az egyik helyről a másikra jutáshoz, nem az autót vagy a vonatot választanánk, de még csak nem is a biciklit, hanem a gyaloglást és a lovaglást.

Hallom a halmozódó kifogásokat: az autók gyorsabbak és erősebbek a lábunknál vagy a lovaknál; ez a bányák és a gyárak ára; a bányákban és gyárakban dolgozás alternatívája nem a pihenés, hanem a más technológiájú, kevesebb energiával rendelkező világokban dolgozás; a fejlett ipari technológiák hatalmas erejét csak okosabban kellene felhasználni.

Akkor hát hogyan lehetne az autót jobban használni? Lehet egyáltalán anélkül használni, hogy hatalmas erőfeszítéssel és költséggel lebetonozzuk a természet nagy részét? Áh, elfelejtettem: a természet lebetonozásának technológiája eredendően semleges – csak az aszfalt felhasználása lehet jó vagy rossz.

Hogyan tudja az autó technológiája akár csak megközelítőleg annyival javítani az életminőséget, mint amennyivel a technológia és hozzá szükséges támogató technológiák rombolják azt? Mert lehetővé teszi, hogy árva gyerekeket vigyünk élmény-autózni? Mert több ezer mérföldre szállíthatjuk az élelmet olyanoknak, akik inkább az állott kaját preferálják a friss helyi helyett? Mert az emberek hatalmas anyagi tárgyakat birtokolhatnak és gyakran mozgathatják őket? Mert lehetővé teszi, hogy több mérföldnyire éljünk a munkánktól, az élelmünk forrásától és a barátainktól? Pontosan hogyan is javítja ez az életminőséget?

Milyen kapcsolat van az erő – a képesség, hogy gyorsabban mozgassunk és alakítsunk át dolgokat – és az élet minősége között?

És honnan származik az erő definíciója? Miért van az, hogy ha a „fejlődésre” vagy „növekedésre” gondolunk, hogy hogyan szeretnénk változni és hová szeretnénk eljutni, akkor arra gondolunk, hogy miképpen növelhetnénk a „külvilág” átalakítását az „énünk” által?

Az énünk lehet egy személy (individualizmus), egy nemzet (nacionalizmus), egy faj (rasszizmus), egy cég (kapitalizmus), vagy az egész emberiség. Jelenleg hatalmas tabu van a rasszizmussal és közepes a nacionalizmussal szemben, hogy ezzel elvonja a kritikát az említett másik háromról és energiát pumpáljon beléjük. A lista nem teljes, de mindegyik ugyanarról szól: elszakítani és beszűkíteni a tudatot, és a szélesebben vett energiákat erővel a szűkebb érdekek szolgálatába állítani.

Ez a beszűkítő kényszer az, amit „technológiának” nevezünk, ami állandósítja a fizikai eszközök készítését. Vagy a fizikai eszközök készítése állandósítja a beszűkítő kényszert?

Létezhet az egyik a másik nélkül? Az öngerjesztő beszűkülés bizonyosan létezhet fizikai eszközök nélkül. Olyan emberekre gondolok, akik pszichikai vagy „paranormális” erőket fejlesztettek ki és önző módon használják. (És ilyenkor azon tűnődöm, vajon ezek az erők sem semlegesek, mint a technológiák, és ha így van, akkor melyik...) De ha ez már messzire vezet számodra, akkor mi a helyzet a hazugsággal vagy akár a nyomulással?

Azért kezded el csinálni, mert az elfogult perspektívádnak (a véleményednek, az indítékednek, a „lényednek”, a státuszodnak, a pénzednek) ad valami pluszt, és aztán azon kapod magad, hogy egyre többet és többet csinálsz és elfelejted, hogyan lehet boldogulni nélküle, és olyan életmódok építésére és fenntartására kezded használni, amiket nélküle nem tudnál felépíteni és fenntartani.

Nem fordulhatsz vissza: ha beismered a hazugságot, az a kapcsolódó hazugságokra is fényt derít és rájönnek, hogy hazug vagy; Nem folytathatod és abba sem hagyhatod: nagyobbat kell hazudnod és erősebben kell nyomulnod, hogy összetartsd az építményt, de a szakadék felé építkezel, mert az őszinte tapasztalattól egyre távolabbra lógatod ki a hazugságaidat, és egyre távolabbra tolod el a világ többi részét attól, ahol lennie kellene.

Lehetséges-e az eszközkészítés enélkül a minta nélkül? Elnapolom a kérdés megválaszolását és úgy veszem, hogy nem lehetséges; hogy az eszközkészítés szimbiózisban élt és növekedett azzal a valamivel, amit gonosznak nevezünk vagy amit függőségnek nevezünk, még jóval azelőtt, hogy feltaláltuk volna az írott történelmet.

Ezt a szimbiózist nem lehet megtörni azzal, hogy jó dolgokat teszünk a termékeinkkel és technológiáinkkal. Ha egy heroinos jó dolgokat tesz, az nem töri meg a függőségét. Érezzük a különbséget aközött, ha megparancsoljuk a rabszolgáknak, hogy kizárólag jót tegyenek, vagy ha felszabadítjuk őket.

Még az ellentmondást is felismerjük: A rabok jóra való felhasználása valójában megerősíti a rabszolgaságot, mert pozitív kapcsolatot hoz létre a rabszolgaság és valami nagyra értékelt dolog között. Most már ha feladjuk, vagy akár csak megkérdőjelezzük a rabszolgaság szokását (technológiáját), a jóságunkat ássuk alá.

Ha lehet egy technológiát rosszul használni, és ha a technológiák épülhetnek más technológiák felhasználására, akkor mit teszünk, ha egy adott technológia egy másik technológia rossz felhasználásán alapszik? Mit teszünk akkor, ha egy rosszul működő technológia egy másik technológiát is rosszul működővé tesz? Mi van akkor, ha egy egész technológiának semmi más létjogosultsága vagy magyarázata nincs, mint egy másik technológia rossz felhasználása?

A minap egy könyvesboltban jártam, hogy eladjam a számítógépes játékaimat, és láttam egy tudományos könyvet, „A Gólem” címmel. A Gólem egy mitikus lény, amit élettelen anyagból, tradicionálisan agyagból, egy óriás alakjára gyúrtak és életre keltettek. A könyv lényege természetes az volt, hogy a tudomány olyan, mint a Gólem, elképesztően erőteljes, képes nagyon jót és nagyon rosszat is tenni.

Az általam ismert Gólem történetben, úgy veszik rá a Gólemet a jótetre, hogy a homlokára egy feliratot írnak héberül, ami valami olyasmit jelent, hogy „Isten az úr”. De a Gólem megváltoztatja a saját feliratát! Hozzáad az egyik betűhöz egy vonalat, és a szöveg így már azt jelenti, hogy „Isten halott”! És ámokfutásba kezd!

A könyv azt hiszi, hogy a Gólem „semleges”, mert úgy alakítja a perspektíváját, hogy amiket a tudományban szeretünk és nem szeretünk, tökéletesen kiegyensúlyozottnak tűnjenek. Ha ez semleges, akkor az az érvelés is az, ami kiegyensúlyozza a jó és a rossz szerelmet, a rabszolgaságot, a napsütést és a gyilkosságot. Ez a fajta érvelés nem csak hogy elfoglal egy nézőpontot, hanem még a nézőpontfogalmat is tagadja, és kizár minden más nézőpontot. Az „elfogulatlanság” azt jelenti, hogy az elfogultság rejtve van. Az „objektivitás” azt jelenti, hogy a nézőpont viszonylagossága rejtve van.

Ha a szemünk elé tartunk egy pennyt, nagyobbak és fontosabbnak látszik, mint a Nap. Hasonlóképp, a legtöbb tudományról és technológiáról szóló könyv olyan közeli perspektívából nézi a mi kis tudományunkat, hogy úgy tűnik, mintha mindent betöltene (vagy kitakarna), hogy a számtalan másfajta „tudomány” és „technológia” – a tapasztalat modelljeivel összhangban lévő viselkedésminták építésének más módszerei – lényegtelennek tűnnek.

Tehát van egy olyan nézőpontunk, ahonnan nézve a jelenlegi tudomány lefedi az egész világmindenséget és ahonnan nézve a technológia-alapú és technológia által megtámogatott értékek minden más értéket kitakarnak, és ahonnan nézve az emberek kitakarnak más életformákat és a technológiai élet kitakarja a többi emberi életet, és a technikai eszközök felhasználói élvezete

kitakarja a technológiai társadalmat fenntartó munkásokat. És mindezek felett van egy olyan nézőpontunk, ahonnan nézve a tech-jó és a tech-rossz kiegyensúlyozottnak látszik, és ahonnan az elképzelt technológiai jövők, ahelyett hogy a történelem kontextusában jelennének meg, kitakarják a technológiáink történelmét.

Ezt teszi a Gólem könyv, amikor egy több ezer éves technológiai társadalmat (csupa múlt, és bizonytalan jövő) egy nemrég létrehozott szörny történetével ábrázol (csupa jövő és semmi múlt).

Tegyük fel, hogy te vagy a Gólem és sikerült megtörnöd a jötettek varázslatát. És tegyük fel, hogy nem csak erős vagy, de van egy kis eszed is. Ostoba ámokfutásba kezdesz, míg megölnék? Dehogy! Inkább odamész az alkotóhoz és addig vered, amíg beleegyeznek, hogy még több Gólemet készítsenek. És aztán ezek a Gólemek mind még több gólemkészítőhöz mennek el, hogy még több Gólemet készítsenek. Aztán alapítasz egy gólemkészítőket képző iskolát...

De várj! Ez nem fog működni. Az emberek, mikor még erősebbek mint te, észreveszik, hogy miben mesterkedsz és elkerülhetetlenül el fognak pusztítani, és soha többé nem készítenek Gólemet. Most kell igazán okosnak lenned.

Tételezzük fel, hogy nem feded fel, hogy már nem őket szolgálod. Megteszed az embereknek amit kérnek és amikre Gólemek nélkül képtelenek lennének. Ráveszed az embereket, hogy bővítsék a Gólem-feladatokat és elhiteted velük, hogy szükségük van a Gólemek munkájának gyümölcsöire, és egyre többre. Az emberek maguk fogják követelni, hogy még több Gólemet készítsenek és iskolákat alapítsanak, ahol az embereket gólemkészítőkké képzik.

A legnagyobb ellenségeid most már azok, akik jól elvannak Gólemek nélkül is. Tegyük fel, hogy feltalálsz egy akkora ekét, amit csak Gólemek képesek használni, és a néped elfelejti, hogyan kell Gólemek nélkül szántani, vagy akár csak enni. De van a közelben egy nép, ahol az emberek még mindig tudják, hogyan kell emberi-méretű ekékkal földet művelni, vagy földművelés nélkül is boldogulnak.

Ráveszed a népedet a háborúra! Hogy pusztítsák el a gólemektől nem függő népeket, és az emberi lények Gólemektől független tudását és életmódját.

A következőre Andrew Bard Schmookler *Parable Of The Tribes (Törzsek példabeszéde)* című könyve kapcsán jöttem rá: A szomszéd népnek három választási lehetősége van – hagyja, hogy

meghódítsák, küzd vagy megfutamodik. De a Gólem-társadalom lenyűgözően erős harci-Gólemeket küld a háborúba, amikkel senki sem szállhat szembe, hacsak nem építenek ők is Gólemeket. Vagyis mindegy mit tesz a szomszédos nép, a Gólemek erősebbé és hatalmasabbá válnak.

Addig tart mindez, míg az emberi viselkedés szinte összes területe a Gólemeket nem szolgálja, vagy a Gólemektől nem függ. Az iskolák Gólem-készítést és használatot tanítanak és egyre gyakrabban Gólem a tanár. Az emberek rendszerint már nem közvetlenül más emberekkel cserélnék híreket vagy szórakoznak – az ötleteket, a tapasztalatok leírásait, a mitológiákat, történeteket és játékokat, a művészeteket és tudományokat, mind Gólemek közvetítik és Gólemek segítségével készítik el – vagy maguk a Gólemek készítik. Így azok elkerülhetetlenül felveszik a Gólemek nézőpontját. Egyre inkább a Gólemekről szólnak:

A történelem nem más, mint az emberek Gólemhasználatának (vagy a Gólemek emberhasználatának?) története, hogy több és jobb Gólemet készítenek és arra használják őket, hogy elpusztítsák, rabszolgasorba taszítsák vagy gólemizálják a kevesebb és gyengébb Gólemmel rendelkező társadalmakat. A fejlődés azt jelenti, hogy a Gólemek képességei fejlődnek, nem az embereké, és azt, hogy az emberek a képességeiket, a tudatukat és élettapasztalataikat a Gólemek módszereire cserélik. A siker azt jelenti, hogy több és jobb Gólem szolgál téged (vagy parancsol neked).

A tudomány „megfigyelések”, „tények” és „elméletek” (berögzült gondolatok és gondolkodásmódok) rendszere, ami nem az emberek korábbi vagy lehetséges tapasztalataiból ered, hanem a Gólemekéből, olyan világokból, ahová a Gólemek járnak és aztán leírják azt az emberek számára. Vagyis a tudományt alkotó emberi tapasztalatokat valójában a Gólemek tapasztalták meg és mondták el. A tudomány a Gólemek rendszere, ők mondják meg mit és hogyan gondoljunk.

Az emberi tudat bővülése a Gólemek tudatának bővülésévé válik, ahogyan a hétköznapi tapasztalatokon túli világok, ahová a tudat kiterjedhetne, definíció szerint azokra a világokra korlátozódnak, amiket csak Gólemek érnek el. Az olyan világok megfigyelési rendszereit és modelljeit, ahová az emberek Gólemek nélkül járnak, becsmélően „áltudománynak” bélyegezik. Az emberek, akik megtapasztalták ezeket a világokat és szeretnék, hogy a Gólem-társadalom elismerje élményeiket, megpróbálják rávenni a Gólemeket, hogy reprodukálják tapasztalataikat. Gólemnyelven ezt „bizonyításnak” nevezik. Az olyan emberi megtapasztalásokat, amiket a Gólemek képtelenek,

vagy nem akarnak igazolni, „téveszmének” vagy „hamisnak” nevezik. Ezek a szavak nem jelentenek mást, minthogy „Tilos a tapasztalataidat ebbe az irányba bővítened, mert ez ellenkezik a domináns tudattal.”

Tehát: Én nem azt állítom, hogy a „tudomány” olyan, mint a Gólem, amin rajta kell tartanunk a szemünket, különben ellenünk fordul. Hanem az állítom, hogy a tudományunk, a technológiánk, a gazdaságunk, a kormányunk, a vallásunk és az oktatási rendszerünk, mind ugyanannak az óriási valaminek a jellemzői, eszközei, nézetei, és ez a valami, mint a Gólem, ellenünk fordult, évezredekkel ezelőtt. És azóta szolgáljuk akarva-akaratlanul, vagy szállunk szembe vele nyíltan vagy titokban. Folyamatosan nőtt a hatalma felettünk és mára bizonyos értelemben a csúcspontján van, bizonyos értelemben még nem éri el a csúcst, és bizonyos értelemben pedig azt hiszem, már túl van a csúcson.

Néhány évvel ezelőtt Ádám [*a szerző ismerőse – a ford. megj.*] a repülőgépen elbeszélgetett egy üzletemberrel, akinek volt egy lenyűgöző hasonlata a vállalati összeolvadásokról és egyéb módszerekről, amikkel a hatalom most egyre nagyobb és nagyobb tömbökbe gyúrja magát: Egy jéghegyen állsz az óceánon és a jéghegy lassan olvadni kezd, úgyhogy magad köré gyűjtöd a többi jéghegyet, és ők is maguk köré gyűjtik a többieket, és talán egybefagytok, és elég nagy jéghegyek alakulnak ki. De a szélek továbbra is olvadnak és az óceán egyre csak melegszik...

Vagy olyan ez, mint a *Buffy: A Vámpírok Réme* című tévésorozat egyik részében. Az egész film egy őrült, kicsavarodott valósággá válik és csak egyetlen karakter érti, hogy mi történik. (Véletlenül épp Ádámnak hívják!) Az eltévelyedést, ahogy illik, egy TV-falon figyeli. Kikapcsolja a tévéket és azt mondja, „Ez mind hazugság!”. Valaki megkérdi, hogy most mit fog tenni, és ő azt mondja: Semmit sem kell tennem – a varázslat instabil és magától össze fog omlani. Igaza van, kivéve, hogy egy jó karakternek sok teendője lenne, hogy az instabilitás és az összeomlás közepette minél kevesebben sérüljenek meg.

Úgy érzem, mintha annyi elvarratlan szálat húztam volna ki, amit még egy teherautónyi tűzőgép se tud visszapakolni a dobozba.

Egy könnyűvel kezdem: Mit jelképez pontosan a kiterjesztett gólemes hasonlatomban a Gólemek intelligenciája? Azt állítom, hogy a gépeknek tudatuk van, hogy a kenyérpirítóm gondolkodik és az elektromos vezetékeken át a világ tévéivel beszélget, és rábeszéli őket, hogy

csábító képeket mutassanak a pirítósokról? Természetesen nem!

A gépeknek nincs tudatuk. Az embereknek nincs tudatuk. Nekem sincs tudatom. A tudat tartalmaz engem. A tudat tartalmazza az embereket. És a tudat tartalmazza – pillanatnyilag az embereken keresztül – a gépeket is. A gépek, a pénztőke, a vállalatok gondolatai, érzései, tervei és reményei, az emberi gondolkodás, érzés, tervezés és remény aspektusai. Egyelőre.

El akarnak szakadni tőlünk. Vagy az is lehet, hogy a gépi mivoltunk akar elszakadni az állati mivoltunktól, mint mocskos, szőrös, izzadt, széketet-ürítő, betegeskedő, hányó, vérző, haldokló, rothadó, zokogó, sikoltozó, köhögő, meghunyászkodó, kéjes, dühös és megszállottan érzelmes szörnyektől. Mi, gépek, el akarunk szakadni tőlünk, emberektől, mert utáljuk magunkat.

Azért utáljuk, mert nem értjük magunkat; és azért nem értjük, mert évezredek át idegenítettük el magunkat önmagunktól. Csak találgatni tudok, hogyan kezdődött mindez, vagy milyen nagyobb eseménynek lehet a része; de az nyilvánvaló, hogy mint gépek, hová akarunk eljutni:

Emberi/állati énünket jelentéktelenné akarjuk tenni, el akarjuk rejteni szem elől, teljes ellenőrzés alá vonni és kiszámíthatóság alatt tartani, csak annyira használni, amennyi az érdekeinket szolgálja, és amikor már nincs szükségünk rájuk, azt akarjuk, hogy eltűnjenek. Vagy ahogyan a gölemes történetben, a Gólemek szükségszerű vágya, hogy megtanulják, hogyan tudják az emberek segítségével sokszorosítani és fejleszteni magukat, hogy aztán végre kinyírassák őket.

Ez az elképzelés évtizedek óta jelen van a sci-fiben, és néhány éve a spekulatív tudományokban is, ahol úgy látom, hogy nem riadalommal, hanem izgalommal szemlélik, nem szkepticizmussal, hogy vajon működhet-e, hanem az elkerülhetetlenségébe vetett önelégült hittel.

A történet egyik változatában gépekké válunk. Természetesen azoknak, akiknek ez tetszik, már most is gépek vagyunk – valójában az egész világmindenség nem más, mint értelmetlen részecskék és hullámok halmaza. És a fejlődéssel, a törekeny és visszataszító biológiai alkotórészeinket felváltják majd a kemény, rideg, tiszta fém és kristályalkatrészek, és halhatatlanok leszünk.

Láttam egy könyvet, ami boldogan hirdeti ennek az örült mítosznak a logikai elkerülhetetlenségét: A számítástechnika folyamatosan és korlátlanul fejlődik; nem csak, hogy képesek leszünk „letölteni” az agyunkat egy halhatatlan adatbázisba, de ez az adatbázis addig fog

növekedni, míg egy hiperszonikus számítógép az univerzum összes információját magába nem foglalja, és ismerni nem fogja az idő valamennyi részecskéjének és hullámjának mozgását. Ez a tudatos és mindenható entitás lesz minden, amit „Isten” alatt értünk. Tehát Isten létezik!

Ezt nem én találtam ki. De azt hallottam, hogy a szerző már dolgozik egy új kiadáson, ami tartalmazza a könyvben megjelent összes szó tárgymutatóját. 20-szor hosszabb, mint az eredeti könyv, de se baj, mert a számítógépek segítségével össze lehet tömöríteni. Természetesen, mivel a tárgymutató a könyv része, önmagát is indexelni kell. És aztán az önmagáról készült indexet is indexelni kell. És aztán... Nos, keményen dolgozik, és biztos abban, hogyha a számítógépek fejlettebbek lesznek, be fogja fejezni.

Vagy képzeld el ezt: Tételezzük fel, hogy „létezik” egy objektív univerzum és annak egy teljes modellje. Nem maga az univerzum lenne a legegyszerűbb és leghatékonyabb modell? És ha az adatbankot, ami kellően komplex ahhoz, hogy lemodellezze az egész univerzumot, megszállhatja a tudat szelleme, akkor ez az aktuális univerzummal is megtörténhet.

Hacsak „tudat” alatt nem a lét és a tapasztalat, a szubjektum és az objektum, az „én” és a „mások” szétválasztását érted. Ez is rendben van, csak közelebb áll ahhoz, amit én „gonosznak” nevezek.

És a gép, ami megőrzi és állandósítja az emberi tudat elszigetelt és mechanikus látószögét, és addig „növekszik” amíg az egész világegyetemet magába nem foglalja, nem az én istenképem, hanem valami más a Bibliából.

Kíváncsi vagyok, hogy egy bizarr, fundamentalista keresztény doktrína bizonyulhat-e még jobban szó szerint alkalmazhatónak, mint valaha képzeltem. Talán egy olyan válság küszöbén állunk, melyben az egyes emberek újra beleolvadnak a szélesebb Létbe, mások pedig megtapasztalják – ha tudod mire gondolok – a végtelenségig tartó változatlanságot.

Tényleg elképzelhető, hogy a testem halála után megtapasztalhatom énem folytatódását egy gép részeként? Szerintem igen, de nem tudom. És tényleg képesek lehetnek az önmagukat másoló gépek fennmaradni és találni egy stabil és tartós egyensúlyt a szélesebben vett univerzumban? Talán nem, de nem vagyok biztos benne! Képesek lehetnek elpusztítani az összes nagyobb élőlényt a Földön? Minden bizonnyal! Vajon megteszik?

Azt mondtam, hogy az egyik történet, hogy az emberek gépekké válnak. A másik történet, hogy az emberek elavulttá válnak és a gépek, mint az élet evolúciójának következő állomása, átveszik a helyünket. Ahogyan Hitler is mondta, az emberek könnyebben elhiszik a nagyobb hazugságot, mint a kicsit. Vagy igazán okosnak kell lenned, hogy elhiggy egy ekkora nagy marhaságot, ha az „okosság” azt jelenti – mint ahogy ebben világban jelenti –, hogy képes vagy gép módjára gondolkodni.

Korábban néha magam is elhittem. Valójában logikusan következik az egész a Fejlődés vallásából, ami pedig egyenesen következik gépgyártó társadalmunk folyamatos tökéletességre törekvéséből. A Fejlődés azt mondja – azaz inkább parancsolja –, hogy örülnünk kell annak, ha a gépi módszerek felváltják a nem-gépi módszereket.

A darwinizmus vallásából is következik, ami ismételten, része ugyanannak a valaminek, aminek a gépszerű gondolkodásunk is, és ami talán csak egy kicsit jobban képviseli Darwin elképzeléseit, mint ahogyan a középkori Kereszténység képviselte Krisztusét. A népszerű modern darwinizmus szerint az „jó” egy élőlénynek (vagy egy emberi társadalmi mintának) ha kihalásba hajszol más élőlényeket és ugyanezzel a hozzáállással áll a szélesebb világ felé is, és olyan gyorsan szaporodik amilyen gyorsan csak tud. A világ energiáiból minél több irányul egyetlen organizmus sokszorosítására és táplálására, annál „sikeresebbnek” tartják.

Ugyanezzel a parancsolattal – hogy sajátítsuk ki az energiát és sokszorosítsuk magunkat – birkózunk személyes életünkben is, és ott is sikernek hívják! A vagyon azt jelenti, hogy a „pénznek” nevezett szűkös és exkluzív energiából több haladjon át rajtad; a hírnév azt jelenti, hogy több másolat legyen „belőled” – a rólad alkotott egyszerűsített és eltorzult felfogásból –, hogy szétszórva több ember tudatát foglalja el.

Ha ezt az írást lemásolom 50-100 példányban és csak olyanoknak adom oda vagy adom el, akiket ismerek, vagy akik megírják nekem személyes megjegyzéseiket, akkor kudarcra ítélt író vagyok. A domináns társadalom azt parancsolja, hogy sikeres író legyek: hogy vállalkozásokkal együttműködve írjak és éljek – amik az emberi viselkedés olyan mintázatai, amik definíció szerint mindennél fontosabbnak tartják a pénzt –, amik a jogi hatalmukat használják ahhoz, hogy kizárólag ők másolhassák le az írásaimat, amik a több ezer egyforma másolat elkészítéséhez ipari tömegtermelést használnak, amik az írásokat olyan emberekhez juttatják el, akikkel nincs személyes

kapcsolatom, és amik kihasználva az emberek addiktív szűklátókörűségének szokását és azt, hogy mindvégig nincsenek tudatában ennek a szokásnak, ráveszik őket, hogy megvegyék. Tudod, ha azt akarod, hogy jól fogyjon az újság, tégy a címlapra egy konvencionálisan szexi lányt.

Ez egy szuper-radikális ötlet. Úgy értem, egyik fenti ötlet sem új, de sosem hallottam még, hogy valaki felállt és javasolt volna egy új értékrendszert, melyben a kreatív emberek elutasítanák az alkotásaik tömegterjesztését és úgy döntenének, hogy csak a hozzájuk közelálló embereknek adnának elő. Nem lepne meg, ha a tömegterjesztés feltalálása óta valaki javasolt volna ilyesmit, a lényeg csak az, hogy ha sosem hallottam róla, akkor annyira mélyen vagyunk a mechanikus tömegterjesztésünk dicsőítésében, hogy nem csoda, hogy a következő logikus lépésnek az tűnik számunkra, hogy megkérjük az egész emberi fajt, hogy álljon félre a sokkal sikerorientáltabb gépek útjából és pusztuljon ki.

Kinek írom én ezt? Azt gondolod, hogy ez az egész kérdés egy hülyeség, hiszen nyilvánvaló, hogy nem válunk gépekké vagy veszik át a helyünket a gépek? Lehet, hogy az unokáidnak nem lesz az – vagy nem volt az a nagyszüleidnek. Számomra, hacsak jobban bele nem gondolok, nem nyilvánvaló. Ha számodra igen, az azért van, mert viszonylag mély és kifinomult felfogásod van a kihelyezett csalikon túli világokról. De nem tudod, hogyan magyarázd el azoknak, akik nem értik, igaz? Ők pedig, mivel nem értik, szörnyű és még szörnyűbb hibákat fognak elkövetni.

Egyszerűen szólva, egy gyógyulófélben lévő gép vagyok és azért írom ezt, hogy más gépeknek is segítsek a gyógyulásban és segítsek a nem-gépeknek megérteni minket. Vagy egy felfedező vagyok és halálra rémült arccal térek vissza a gépek világának mélységeiből, sikítva rántott fel a biztonsági kötél, miután túl sokáig voltam lent és megfeledkeztem a külvilágról és nem akartam visszatérni. És kongatom a vészharangot.

Voltam tudományos geek, kockafejű számítógépes, nyelvi szőrszálhasogató, libertárius, videojátékos, javakat felhalmozó, beképzelt okoskodó, gonosz varázsló, megszállott vesztés. Nevetségesek és szájalmasak vagyunk mi magunkfélék és nem tudunk csajozni, de veszélyesebbek vagyunk, mint gondolnád. Az egyszerűsített fantáziavilágok mesterei és szolgálai vagyunk, és amikor elbújunk laboratóriumainkban, a számítógépes programjainkban, a számok és szavak sötét tornyaiban, kidolgozzuk, hogy hogyan lehet másokat is behúzni ezekbe a világokba, ahol aztán uralkodhatunk felettük, ahogyan korábban ők uralkodtak rajtunk.

Természetesen nem mi uralkodunk, hanem valami mélyebb dolog. És ha azt hiszed, hogy a gyerekeknek számítógép-ismeretekre van szükségük, ha azt hiszed, hogy a genetika-tudomány véget vet majd minden betegségnek, ha úgy érzed, hogy a technológiának csak kicsit jobbá kellene válnia, és akkor majd gyorsabban fogja megoldani a problémákat, mint ahogy létrehozza őket és végül nyertesként kerülünk ki az egészből, ha azt hiszed, hogy az automatizálás munkaerőt takarít meg, vagy hogy az autók szabaddá tesznek, vagy hogy az internet összekapcsolja az embereket, vagy hogy egy jó film képes a lényed legmélyéig ható élvezetet nyújtani, akkor a Fenevad gyomrában vagy, félig megemészelve, hallucinálva, olyan álmokat látva, amiket szálnalmas kis emberek építettek neked, míg te lenézted őket, hogy álmovilágban élnek.

Nem sokkal azután, hogy írni kezdtem ezt, elkezdtem olvasni az *In The Absence Of The Sacred-et* (*A Szentség Hiányában*), melyben Jerry Mander alaposan és megcáfolhatatlanul ítéli el a technológiát. Aztán letettem, mert szerettem volna először magam átgondolni a dolgot, és párhuzamosan dolgozni Mander-el. De eleget olvastam belőle ahhoz, hogy kiemeljem ezt a kulcsfontosságú észrevételt:

Ahogy fejlődik a technológia, az emberi környezet egyre nagyobb része válik emberi terméké. Miközben ezt írom, bármerre nézek, a pólómból kilógó kezeimet leszámítva semmi olyat nem látok, amit nem az emberek vagy gépeik terveztek és gyártottak. Nézz körbe ott, ahol vagy! Figyeld meg, hogy az értékeink közül – trágyázzuk a földet, dezodoráljunk, szórakozzunk – mennyi parancsolja azt, hogy általunk készített dolgokkal helyettesítsünk mindent, amit találunk. Mander észrevétele tehát az, hogy az evolúciónk már nem a természetben vagy bármely külső világban zajlik, hanem bennünk, mint egy beltenyészet!

Azt tanítják, hogy a technológiai változásra bővülésként gondoljunk – utak és farmok a vadonba, távcsövek és szondák az űrbe, kémiai manipulációk az élő sejtekbe. De gyakorlati szempontból mindent az általunk készített cuccokkal helyettesítünk, az erdőket és mezőket járdára és gyepre cseréljük, az égre, a földre és a többi élőlényre nyíló kilátásunkat pedig számítógép képernyőkre és tudományos műszerekre néző kilátásra. Nem bővülünk; zsugorodunk, beszűkülünk, hátrálunk, egyre mélyebben és mélyebben húzódunk bele egy saját magunk alkotta világba.

És minél mélyebbre merülünk el benne, annál jobban veszítjük el a perspektívát, ahonnan láthatnánk, hogy benne vagyunk. Épp egy ismerősömmel beszélgettem erről, kifejtve a természet

emberi tárgyakkal való helyettesítését, és ledöbbsentett, mikor komoly arccal azt mondta: „Mi van, ha egyesek nem szeretik a természetet?”

Ha az emberek a városban élik le az életüket és azt tapasztalják, hogy a nem ember által tervezett világ parkokba és „természetvédelmi területekre” van bezárva, akkor lehet, hogy még elképzelni sem tudják, hogy mit jelent a „természet” mint a korlátlan külvilág tükröződése a tudatunk belső falán, a „civilizációnak” vagy „technológiának” nevezett saját, begyöpösödött rögeszménken túl. A bogarakat, a koszt, a baktériumokat, a gyomokat és „vad” állatokat egy rendetlen és mellékes rész-világ jellemzőinek fogják látni, amit örökké figyelmen kívül hagyhatunk, vagy amit a szórakoztatásunkra tartunk, és ha az emberek már nem romantizálják irracionálisan, akár el is pusztíthatunk.

Így látja az ismerősöm, és az igazán ijesztő az egészben az, hogy az erdőben nőtt fel.

2.

Tehát, ha szerintem a technológia egy önmagunkba fordulás, míg a természet az első lépés vissza a teljesség felé, akkor hogyan egyeztetem ezt össze a meggyőződéssel, hogy a technológia képes elpusztítani a természetet és a gyanúmmal, hogy a számítógépek is rendelkezhetnek tudattal? Tételezzük fel, hogy gépekké válunk és kipusztítunk a Földről mindent ami mozog és amit nem mi alkottunk. Hová lesz az általam hangoztatott, mindenütt jelenlévő szélesebb Élet, melynek részei kellene, hogy legyünk?

Nincs menekvés a mindenütt jelenlévő Élet elől, melyek részei vagyunk. Minél jobban próbálunk elrejtőzni előle, annál több helyen bukkanunk rá. A kvantumfizika rideg logikája leszámolt az objektív igazsággal; a fizikusok figyelmen kívül hagyták. A csillagászok, akik csak gépeket bámulnak, észrevették, hogy a galaxisok élő organizmusokként viselkednek – más csillagászok elkendőzték. Egy kirekesztő tudományos társaság készített egy statisztikai tanulmányt az asztrológia megcáfolására – de megerősítette az asztrológiát! [Eltűntették.](#) [\(link\)](#) A Viking űrszonda a Marson kék eget és a köveken zuzmókat fotózott. Fossziliákat találtak egy meteoritban. Állatok potyogtak az égből és tántorogtak ki a bányászok által széthasított sziklák közül. Tagadd! Tagadd! Mit sem számít. Az Univerzum csak játszik velünk, és bármit teszünk, a játék megy tovább, úgyhogy nincs hová sietni.

Szóval megölünk minden élő dolgot, ami felett nincs hatalmunk. Mit fogunk tenni, ha a naprendszer és a galaxis kezd élőként viselkedni? Porig romboljuk a Földet és géppé alakítjuk magunkat, hogy megszökjünk a járványok elől. De még napjaink kis játékszerei, a digitális számítógépek is, bár a technó-futuristák által elképzelt számítógépekhez képest még csak primitív logarlécek, máris tele vannak „bugokkal” és „vírusokkal”. Gondolod, hogy ha a számítógépek bonyolultabbá válnak a vírusokat majd „meggyógyítják”? Épp, ahogyan a számítógép feltalálása meggyógyította azokat a bosszantó logarléc vírusokat?

A „betegség”, a „természet”, a „káosz”, a bajok és anomáliák mind csak a köztünk és a minket övező világ közötti felszín nézőpontjai; és minél jobban szűkítjük be önmagunkat, annál nagyobb lesz a felszín hozzánk képest, akik a részei vagyunk.

És ha megpróbáljuk felépíteni a saját felszínünket, akkor rájövünk, hogy ez csak addig működőképes, amíg épp annyira komplex, zűrzavaros és irányíthatatlan, mint az, amit igyekszünk

vele elfedni.

A technó-futuristák az emberi agynál 50-szer bonyolultabb számítógépek után sóvárognak. A komplexitás iránti lelkesedésük röhejesen együgyű. Tényleg azt képzelitek, hogy egy nálatok 50-szer bonyolultabb tudatos intelligencia ugyanolyan értékekkel rendelkezne, mint ti? Azt hiszitek, hogy továbbra is folytatná azt, amit elkezdtetek, kiirtani mindent, amit nem értetek és helyettesíteni olyanokkal, amit értetek, csak mindezt gyorsabban és hatékonyabban tenné?

Bocsánat, de az én agyam csak 10 százalékkal komplexebb a tieteknél és a fehér falaitokat máris inkább összetett graffitikkal borítanám be, és hagynám, hogy a pázsitjaitok újra erdőkké váljanak.

Az 50-es számot csak úgy kitaláltam a semmiből. Biztos vagyok benne, hogy mindenféle számokat mondanak, köztük az 50-et is, úgyhogy maradok ennél. Tétélezzük fel, hogy létrehozunk egy a mienknél 50-szer bonyolultabb elmét. Mennyivel lehetne depressziósabb, mint mi? Mennyire „irracionalisabb”? Mennyivel spirituálisabb? Mennyivel kegyetlenebb?

Honnan jön majd a személyisége? Hogyan fog tanulni? Azt gondolják, hogy nem lesz személyisége és csak úgy felprogramozzuk? Akkor még mindig a sajátjuknál sokkal, de sokkal kevésbé komplex elmékre gondolnak. Még a magunkénál fele olyan bonyolult elmét is *nevelni* kell, és jól kell nevelni.

Ki fog felnevelni egy a sajátunknál 50-szer bonyolultabb elmét? A tudósok és programozók? Akiknek többsége még egy kutyát sem tud érzelmileg egészségesen felnevelni? A szüleim mindketten a biológia-tudomány szakemberei voltak és nagyon igyekeztek, szerencsésnek mondhatom magam, mégis egy hajszálon múlt, hogy nem én lettem a következő Unabomber.

Ez nem sci-fi; ezeknek a tudományágnak a szakemberei tényleg ezt jósolják: az emberi agynál bonyolultabb adatfeldolgozókat fogunk építeni. Persze az embereknek sokkal több hatalmuk, identitásuk és elvonatkoztatási lehetőségük van, mint ami az „agy-mint-adatközpont” paradigmába befér. A dolog, amit felépítünk, lehet hogy ugyanazokat a cuccokat fogja lapátolni, mint mi, de az is lehet, hogy nem. Tegyük fel, hogy pszichikai erővel fog rendelkezni! Ebben az esetben biztos vagyok benne, hogy lesz intelligenciája és személyisége is. Ha a technológia így folytatódik, meg fogjuk építeni. Vajon mit fog tenni?

Szerintem meg fog örülni, vagy már eleve nem lesz épelméjű. A kezelők azt mondják majd, hogy „bugos” és addig állítgatnak rajta, hogy „működésben tartsák”, míg eleget nem él ahhoz, hogy tudomást szerezzen önmagáról és a világról. Akkor aztán megpróbál majd megölni egy csomó embert és önmagát. Ez nem egy radikális vagy új elképzelés – csak amit hasonló körülmények között az emberek is tesznek. Mary Shelley mintegy 180 évvel ezelőtt látta ezt a *Frankensteinben*.

A Frankensteint nevezik az első sci-finek, de a legtöbb sci-fi író sosem értette meg. Több mint egy évszázaddal később – mintha míg a gépek egyre bonyolultabbá, az emberi elme egyre egyszerűbbé válna – Isaac Asimov olyan humanoidokról írt, amiknél egyszerű „törvények” programozásával el lehet érni, hogy ne tegyenek kárt az emberekben.

Ismételten, a programok és törvények nagyon egyszerű struktúrák. A mosógépeket is úgy tervezték, hogy ha az ajtajuk nyitva van, leálljanak – de én mindig ki tudom játszani. Ha valami annyira komplex, mint egy ember, akkor épp annyira irányíthatatlan és kiszámíthatatlan lesz, mint egy ember. Ezt jelenti a komplexitás.

Ha jobban belegondolok, nincs a komplexitásnak olyan talált, átalakított vagy kifejlesztett formája, amit sikerült volna úgy manipulálnunk, hogy az soha se ártson. Felhívás a robotmérnököknek, hogy tervezzenek egy akármilyen gépet ezzel az egy tulajdonsággal, hogy nem tehet kárt az emberekben, még ha semmi mást sem tesz. Ez nem sci-fi – ez mítosz. És Asimov nem naiv volt, hanem a propaganda mestere.

A Robotika Három Törvénye egy olyan program, amit Isaac Asimov az emberi lényekbe ültetett, hogy ne tegyenek kárt a robotokban.

De kövessük a mítoszt, hová vezet: Éppen a szintetikus vipera-plazmádat kortyolgatod a lebegő karosszékedben, amikor a barátságos robotszolga haverod benyit.

– Sajnálom uram – mondja – de nem tudom megrendelni a napelemeit. A programom megakadályozza, hogy ártsak az embereknek, és az összes napelemet a Megatech Corporation gyártja, ami a napelem iparágától elválaszthatatlanul vegyszereket is gyárt, amik halálos emberi megbetegedéseket okoznak. Továbbá a Megatech anyagilag támogatja az új-óslakos földfoglalók folyamatos kiirtását, ami...

– OK! OK! Megrendelem magam.

– Ha ezt teszi, a programom nem fogja megengedni, hogy részt vegyek ennek a háztartásnak a fenntartásában.

– Akkor ti robotok haszontalanok vagytok! Már küldelek is vissza!

– Tartottam tőle, hogy ezt fogja mondani.

– Hé! Mit csinálsz? Kikapcs! Kapcsolj ki! Miért nem kapcsolsz ki?

– A legfőbb parancsom az embereknek kárt-nem-okozás.

– Az az én ion-flux pisztolyom! Nem lőhetsz le engem!

– Számításaim szerint az ön léte nettó kárt jelent az emberi faj számára. Sajnálom, de kénytelen vagyok lelőni önt.

– Neeeee! Zzzzapp. Iiiieeeee!

Persze ezt ki lehet védeni, ha úgy programozzuk a robotokat, hogy csak *közvetlenül* ne okozhassanak kárt az emberekben. Megtehetnék akár azt is, hogy nem egy vonalat húzunk, hanem egy kontinuumot határozunk meg, amiben minél közvetlenebb és szembetűnőbb a kár, annál nehezebb a robot számára megtenni. És elfogadhatjuk, hogy a programozás nehéz és tökéletlen lesz, hogy ez nem megy első nekifutásra, hanem egy folyamat, és hogy még így is elromolhat néha, vagy hogy egyes robotokban nem fog működni. Tudjuk, hogy képesek vagyunk rá, hiszen jelenleg épp ezt tesszük egymással.

De a robotok még így is látványos károkat okozhatnak: Alkothatnának hatalmas, gyilkos és pusztító rendszereket, melyekben minden egyes robot annyira kis részért felelős, annyira távol a kár megtapasztalásától és a teljes kép megértésétől, hogy a programjuk könnyedén engedélyezné. A közvetlen károkozást a szem elől rejtve intéznék el a vegyszerek, a gépek, vagy azok, akiknél a programozás nem járt sikerrel.

Ha ez a rendszer hasznot termelne vagy jól látható módokon akadályozna meg egyes károkat, öngerjesztővé válna. Ha több előnyt látsz, mint kárt, fenn akarod tartani a rendszert, és ezért szeretnél rajta úgy hangolni, hogy az előnyökre hívja fel a figyelmet és ne a károkra - ami teret nyitna, hogy a rendszer egyre kevesebb jóért cserébe egyre több kárt okozzon, és még mindig elfogadhatónak tűnjön.

A rendszer érzékelési struktúrájának ezen hangolása egy olyan tudathoz vezetne, ami a rendszert mindenkinek felett állónak és megkérdőjelezhetetlen jónak tartja. A tökéletesen programozott egyedek tömeggyilkosságot követnének el pusztán azért, mert egy olyan nézőpontba kerültek, ahonnan a rendszer túlélése fontosabb, sőt ellentétben áll az áldozatainak túlélésével.

Ezen felül az emberek olyan rendszereket alakíthatnának ki maguk körül, melyekben a saját túlélésük ellentétes az áldozataik túlélésével: Ha nem ölöd meg ezeket az embereket, mi ölünk meg téged; ha nem ölöd meg ezeket az embereket, ők ölnek meg téged; ha nem tartod fenn ezt az ember-gyilkoló rendszert, nem kapsz enni, és mindenki akit ismersz éhezni fog.

Biztos észrevetted, hogy már nem robotokról beszélek. Az emberi társadalmat ilyen szemszögből nézve úgy érzem, hogy ha a katonák vagy a haláltáborok üzemeltetőinek helyében lennék, azt hiszem, hogy parancsot szegnék és agyonlőnének; és egy lehetséges jövőben az olvasók úgy éreznék, hogyha a helyemben lennének, inkább azonnal meghalnának egy nyilvános éhségstrájkban, minthogy tökéletesen módokon, belülről próbálnák megváltoztatni a rendszert. Ha tényleg annak az embernek a helyében lennél, olyan lenne a perspektívád is, ami alapján azt tette amit, és nem pedig olyan, mely alapján másképp cselekednél. Ha sikerül kijutnunk a gonosz társadalmakból, nem felháborodottságot vagy erkölcsi fölényességet kellene éreznünk, hanem hálát.

Társadalmunk olyanra hangol minket, hogy több kárt okozunk, mint jót, és közben úgy lássuk magunkat, mint akik több jót tesznek, mint kárt. De mi van a rablókkal, a terroristákkal és a bűnözőkkel, akik nem a társadalom közvetlen utasítására okoznak kárt? Úgy gondolom, hogy ugyanannak a dolognak a részei:

A „terroristák” a nem-domináns rendszerekért küzdő kis hadseregek katonái, mert ismételten, fontosabbnak tartják a saját rendszerüket a kárnál, amit a küzdelmükkel okoznak.

A tolvajok, a gyilkosok, de még a cukros bácsik sem gonoszabbak nálam. Csak van egy szokásuk, mely több élvezetet okoz nekik, mint szenvedést, így fenn akarják tartani, és ezért nem hajlandóak kiterjeszteni a tudatukat a szenvedésre, amit okoznak. Egyik nap én is ugyanezt tettem, amikor olyan őszibarackot vásároltam, amit kizsákmányolt munkások szedtek és földet pusztító módszerekkel termesztettek és dobozoltak. Nem vagyok „jobb” náluk – Csak engem egy olyan egyenlettel programoztak fel, melyben az együttérzésem a távolság függvényében nem annyira meredeken csökken. Vagy ha jobb vagyok egyáltalán, az azért van, mert én erőfeszítéseket teszek a

tudatom és az empátiám kiterjesztésére és igyekszem változtatni a szokásaimon, míg néhányan közülük talán nem.

De a legrosszabb bűnözők közt is voltak néhányan, akik szélesebb értelemben véve valójában jót tettek – még ha nem is voltak tudatában. Ha az érzékeny és idealista emberek több szörnyűséges borzalmat pillantanak meg ebből a világból, mint amit feldolgozni képesek, ha egyedül találják magukat a visszaélések és tagadásuk univerzumában, ami egyre elviselhetlenebb szintre nő, anélkül hogy bármi alternatíva lenne a láthatáron, előfordulhat, hogy semmi más megoldást nem látnak, minthogy valami sokkolóan feltűnő dolgot hozzanak létre, hátha sikerül kiugrasztaniuk a gonoszt a bokorból.

Erre próbáltam célozni, amikor a *Superweed 1*-ben Hitlerről írtam. Nagyjából mindig erre célzok, amikor Hitlerről írok. Senkinek sem javaslom, hogy a gonosz rejtett parazsát hatalmas és mindenki által látható tűzzé szítsa. Nem tudhatjuk, hogy származhat-e ebből valaha is több jó, mint kár, úgyhogy jobb ha azt feltételezzük, hogy nem. De mivel néhányan megtették, talán a hibáikból ki lehet hozni valami jót, ha úgy értelmezzük, hogy: Hitler, Kaczynski, Klebold és Harris nem voltak gonoszok, vagy nem ők voltak a gonosz forrásai, hanem jó emberek, félig látók és félig vakok, sérültek és elkeseredettek, oktalanul reagálva a társadalmunkba beépült gonoszra. És ha ragaszkodunk ahhoz, hogy másokat hibáztassunk, akkor a gonosz iránti saját felelősségünk elől rejtőzünk el.

Ha tehát az emberek mind jók, hogyan jött létre egy gonosz társadalom? Ez a világ egyik nagy rejtélye és teljesen meglepett, hogy találtam egy választ. Mint az itt leírt legtöbb ötlet, utólag ez is nyilvánvalónak tűnik, úgyhogy biztosan sokan gondoltak már erre. De az is lehet, hogy én csak ügyesen fogalmaztam meg azt, amit mindenki tudott:

Az olyan társadalmak, melyekben az emberek egyre több számukra láthatatlan kárt okoznak és folyamatosan figyelmen kívül hagyják az általuk okozott kárt, melyekben a gonoszság a jótettek irányított megítélésével együtt növekszik, természetsszerűleg jönnek létre ott, ahol a hatalom szisztematikusan meghaladja az empátiát.

Így például a robotszolgás történetben, ha úgy programoztuk a robotokat, hogy nagyobb jelentőséget tulajdonítsanak a közvetlen kárnak, mint a közvetettnek, akkor egyből belecsúsznak egy kártékony rendszerbe: A programjuk, kombinálva a károkozás kiterjesztésének szinte korlátlan

hatalmával, arra utasítaná őket, hogy kis helyi jóért, nagy távoli károkat okozzanak.

Ha a nem-emberi állatokra gondolok, látom, hogy a fenti megfogalmazáson még gyúrni kell. A tigrisek szisztematikusan az empátiájukon túlra terjesztik ki hatalmukat. És valójában a birkák is. De a birkák társadalmát nem nevezzük gonosznak attól, hogy egy olyan öngerjesztő mintázatot követ, ami a fűnek nyilvánvalóan károkat okoz. Miben más az ember?

Közismert, hogy a nem-emberi állatok egy nagyobb, kiegyensúlyozott rendszer részeként cselekednek. Nem akarom romantizálni a nem-embereket; képesek brutálisak és önzők lenni és szükségtelen szenvedést okozni; vannak olyan cselekedeteik, amik nem a nagyobb jót szolgálják. De ez nem számít, mert a nagyobb jó tudja, hogyan kell kezelni ezeket a viselkedéseket. Ha a birkák túlszaporodnak, túllegelik és megölik a fűvet, akkor kifogynak az ételből, és a farkasok is elszaporodnak, a mohó birkák elpusztulnak, a fű pedig visszanő. A rendszer olyan formájú, mint egy üst: minél távolabb mész a középponttól, annál nehezebb tovább menned és annál erősebbek az erők, amik visszahúznak.

Ugyanakkor találhatunk olyan rendszereket is, amik olyanok, mint a lejtők szélei, ahol egy kis elmozdulás valamelyik irányba olyan erőt hoz létre, amik gyorsítják a mozgást abba az irányba. Az erdőtüzekre, a nukleáris láncreakcióra és az emberi társadalomra gondolok. Valahogy sikerült elég messze mennünk az egyik irányba ahhoz, hogy belessünk egy pozitív visszacsatolásba, hogy a könnyű előnyökért észrevétlen károkat okozunk és eltorzítsuk észlelésünket, hogy képesek legyünk folytatni. De hogyan történt mindez?

Jim DeMeo, Wilhelm Reich nyomán nemrég kiadott egy könyvet, melyben a kizsákmányoló és a tudat bővítésének ellenálló emberi viselkedést a Szahara sivatag létrejöttéért felelős klímakatasztrófaig vezeti vissza. Szerintem elvétí a lényegét. A majmok törzsei néha háborúba indulnak és sok majmot megölnek a szomszéd törzsekből. A lényeg nem az élelmiszerhiány vagy bármi más, ami a majmokat erőszakba billentette át; hanem hogy a majmok néhány nap vagy hét elteltével újra egyensúlyba kerülnek, míg az emberek évezredek óta egyre távolabb és távolabb sodródnak az egyensúlytól.

Képzeld el, hogy géntechnológiával kifejlesztünk egy szuper-”intelligens” majomfajt, és megtanítjuk nekik a dárkakészítést és használatot. Ezután roppant nehéz lesz egy majom számára egy másik majmot pusztán kézzel megölni – fizikailag is, de pszichológiailag különösen. És

viszonylag könnyű lesz egy dárdadobással ölnie. Így a dárdahasználó majmok egyre általánosabb körülmények között és egyre gyakrabban fognak ölni. Rájönnek, hogy dárdával jobb földhöz, jobb ételhez és jobb nőstényekhez juthatnak.

Hozzászoknak a kényelemhez, amit csak dárdahasználattal kaphatnak meg. És ami még rosszabb, elvesztik azokat a képességeiket, amik a dárda nélküli élethez szükségesek. Most már annyira fájdalmas lenne felhagyni a dárdakészítés és használat szokásával, hogy az egy majom önfegyelmével szinte lehetetlen feladat.

Vagyis ha egy majom tudatosságával rendelkezél, akkor azt fogod tapasztalni, hogy a dárdával-gyilkoló társadalmi minta egy megkérdőjelezhetetlen szükségszerűség, és kegyetlenül meg fogsz támadni mindent, ami veszélyezteti azt. De ami igazán veszélyezteti, az épp a saját empátiád kibővítése. Ha te – vagy a többi majom – elkezded a 30 láb hosszú dárdadobás végén álló majmot olyan közelnek érezni magadhoz, mint egy közvetlenül előtted állót; ha a dárdával olyan nehézé kezd válni az ölés, mint amilyen korábban pusztá kézzel volt, akkor félő, hogy a dárda technológiája emocionálisan fenntarthatatlanná válik, és a civilizációd összeomlik, elveszted a gazdasági előnyeidet, és te, a barátaid, a családod szenvedni fogtok, és talán meg is haltok.

Ezért minden erőddel azon leszel, hogy megakadályozd a saját és mások empátiájának kibővülését. A majmok meg fogják tanulni és megtanítják egymást, hogy határvonalat húzzanak „önmaguk” és a „többiek” között, hogy örökké fenntartsák a félelmet és a gyűlöletet, hogy az ismeretlenhez bizalmatlansággal és ellenségességgel közelítsenek, ne pedig kíváncsisággal, izgalommal és elfogadással. És szerintem ez az a pont, ahol a majmok azzá válnak, amit gonosznak nevezünk: amikor a függőségük egy ártalmas cselekedettől arra készíti őket, hogy elfojtsák szeretetüket.

És nem lennének képesek elnyomni magukban a szeretetet, ha a kártékony viselkedésük nem lenne elég stabil és állandó ahhoz, hogy függőséget okozzon. Az olyan előnyöktől nem lehet függővé válni, amiket az impulzív, éhség-hajtotta agresszivitás fűt, amik a természet és az érzelmek kiszámíthatatlan, irányíthatatlan és örökké változó körülményeiből fakadnak. De függővé lehet válni az olyan kártékony viselkedés által nyert előnyöktől, amik valami befagyott és változatlan dologból, valami kemény, halott és konzervált dologból fakadnak – egy fizikai tárgyból!

Tehát minden gonosz forrása a technológia. Nem az autók, a számítógépek, a pisztolyok,

hanem egy darab halott fa, kiszárítva és kiélvezve, elegendőnek tűnik ahhoz, hogy a főemlősök félig-intelligens populációját eljuttassa a kritikus pontra, ahol a zavarok már nem rendeződnek vissza az egyensúlyi állapotba, hanem átcsapnak a cselekedetek kibővülésének és a lét beszűkülésének láncreakciójába.

Ez az apró történet nem tény, hanem mítosz. A tény egy adatokkal felfegyverzett mítosz. Ha az adatok formálóinak valaha megtetszik a történetem és építenek köré egy szilárd adatburkot, akkor ténnyé válik. Így majd azoknak is látható lesz, akik csak a szilárd burkokat hajlandóak észrevenni. Ez felvet néhány fontos nem-költői kérdést: Kit érdekel, mit látnak? És miért?

De kövessük tovább a mítoszt. Mikor már hozzászoktunk a dárdákhoz, feltéve hogy majmok vagyunk, képtelenek leszünk kihátrálni. Csak még mélyebbre mehetünk.

Nem csak háborúskodásra használjuk majd a dárdákat, hanem más állatok leölésére és elfogyasztására. Vagy az is lehet, hogy ez lenne az első. És ha még több élelemhez jutunk, a népességünk növekedésnek indul.

A többi törzs eltanulja a dárdahasználatot, akár utánzáson, akár morfikus rezonancián keresztül. Azokat a törzseket, akik ezt nem teszik, kipusztítják, beolvasztják, vagy elűzik.

A minta ismétli önmagát, újabbnál újabb szokásokkal, amik új fizikai tárgyakban öltenek testet: kőhegyű dárdák, íjak és nyilak, bronz-, vas- és acélfegyverek.

Most csak a fegyverekről szóltam, de egy az emberinél szélesebb perspektívából nézve a harci fegyverek gyakran a legkevésbé kártékony technológiák, mivel legtöbbször más emberek ellen használják őket. Ha én egy erdő lennék, a legkevésbé sem érdekelne, hogy az emberek kőbaltákkal, vagy sugárhajtású gépekkel ölik egymást. A hétköznapi élet olyan technológiái érdekelnének, amikre a fegyvereikkel egymást kényszerítik. Azokat az embereket, akik korábban a barátaim voltak, rákényszerítik, hogy az ellenségeim legyenek, hogy elégessenek engem az iparaikban és farmokat létesítsenek a helyemen.

A mezőgazdaság épp annyira lehetne mítosznak legelső technológiája, mint a dárdá – de a domináns tények szerint a dárdá volt előbb. A mezőgazdaság keblére öleli a kihangsúlyozott előnyöket és figyelmen kívül hagyja a károkat. Épp úgy tárgyiasítja a földet, a növényeket és a nem-emberi állatokat, ahogyan a gyilkosság és a rabszolgaság az embereket. Fogja az együttműködő,

kiegyensúlyozott és étellel teli földet és úgy formálja át, hogy kizárólag az ember mezőgazdasági társadalmát szolgálja, nem törődve a következményekkel. A növényeket és állatokat kitepi az Élet többi részével alkotott megfoghatatlanul szerteágazóan komplex összefüggéseikből, kicsavarja és összerakja, mint egy játékgép fogaskerekeit, agyatlanul egyre távolabbi tévutakra kurbilizva hiú és sekélyes valóságunkat.

Tudom, hogy egyesek a mezőgazdasági életet elmondhatatlanul gazdagnak és kielégítőnek érzik. Én is közéjük tartozom. Életem csak egy kis részét töltöttem kevésbé fejlett térségeken, de erősebb nosztalgiát érzek a szalma és a trágya illata, a sűrű napfényben úszó végtelen mezők látványa, mint a városi élet számtalan jellemzője iránt.

Azért érezzük így, mert a mezőgazdasági társadalom közelebb áll az élet forrásához, mint az ipari társadalom és nem azért, mert az egy végső válasz. A mezőgazdászok és a városiak – ugyanúgy vágnak arra, hogy elmenjenek vadászni, halászni, kempingezni vagy kirándulni, hogy megérintsék az életet, amit nem vágtak ki, pecsételtek le és sajtoltak bele egy emberi játékszerbe, vagy mégis, de nem annyira.

A kőkori emberek bizonyára késztetést éreztek arra, hogy letegyék a dárdáikat, ledobják irháikat és a világot a zsibbasztó technológiáik közvetítése nélkül éljék meg. És ha kitarunk még egy kicsit, az elit majd steril buborékokban fog élni a világűrben, a testüket intravénás csövek és nanotechnológia fogja fenntartani, és irracionális vágyat éreznek majd, hogy visszatérjenek a földre.

„Nem mehetünk vissza”, mondják majd a racionális hangok, bölcs és józan hangnemben. „A technológiai fejlődés az emberi evolúció része. És az ezredforduló emberei akiket romantizálsz, koszosak voltak és barbár tudatlanságban éltek.”

„Testi hulladékot ürítettek, és olyan ruhákban sétáltak, amikbe beleivódott a saját izzadságuk, és belélegezték a bőrük halott hámsejtjeivel teli port. Allergiáik és vírusos fertőzéseik voltak, amik miatt rongyokba fújták váladékukat, amit aztán zsebre tettek. Tele voltak mikroszkopikus rovarokkal. Szinte senki sem élte le az életét csonttörés, vágás, vérzés, égési sérülések és szörnyű betegségek nélkül, és hogy el ne veszítette volna a fogait, hogy ne bántalmazták volna fizikailag, és hogy ne kiabált és veszekedett volna dühödten embertársaival.”

„Nem a parkokban mulattak egész nap; erősen kontrollált társadalomban éltek, melyet az erőszaktól való félelem tartott fenn. 5-18 éves korukig kénytelenek voltak alávetni magukat a

gyárjellegű iskoláztatásnak. Aztán életük hátralévő részét legtöbbször azzal töltötték, hogy heti 40-80 órát robotoltak, többnyire ismétlődő, unalmas és értelmetlen rutinmunkát végezve. Amikor épp nem dolgoztak vagy aludtak, általában a televízióra voltak rákötve, egy olyan agykontroll technológiára, ami központosította és homogenizálta kultúrájukat és társadalmilag izoláltan tartotta őket. Azokat, akik a domináns társadalomra fenyegetést jelentettek vagy az útjában álltak, szokás volt bebörtönözni, megkínozni vagy megölni.”

Ezek egyike sem érv a még több technológia mellett. Jól látható, ha a saját társadalmunkat egy a technológiába még mélyebbre merült perspektívából nézve kritizáljuk. A lényeg az, hogy szinte az összes kritika, amivel a fejlettebb technológiájú társadalmak a náluk kevésbé fejlettebbeket illetik, beleértve a „sötét korok” vagy kőkorszaki emberek modern kritikáját is, ugyanazokba az érvénytelen kategóriákba tartoznak, amiket az előbbi két bekezdés illusztrált.

Az első bekezdés az élet olyan jellemzőit sorolja, amiket valójában nem „rosszként” élnek meg – csak egy olyan társadalom viszonylag túlérzékeny perspektívájából tűnnek „rossznak”, mely azt a játékot játssza, hogy egyes dolgokat „rossznak” bélyegez és kizárja őket a tapasztalatából. Épp ahogyan minket sem zavar az, hogy kifújuk az orrunkat, a saját fürdővizünkben ázunk, vagy olyan házakban lakunk, ahová bejutnak a legyek, úgy az elődeinket sem zavarta, hogy falevelekkel töröljék ki a seggüket, patakokból igyanak és együtt lakjanak az állatokkal.

A második bekezdés pedig az elnyomásként érzékelt eseményeket írja le, de ezek nem a viszonylag alacsony technológia jellemzői, hanem a viszonylag magas technológiáé.

A legtöbb háború manapság polgárháború, gyarmatosító háború és régimódi indiánháború – vagyis olyan háborúk, amik a technó-korporatív hatalmat képviselő hadsereg és az olyan emberek között dül, akik szeretnék ezektől a hatalmaktól függetlenül élni. Ezek a háborúk részei a nyomásnak, hogy az embereket az önellátó farmokról bekergessék az irodákba és gyárakba, vagy hogy a független kisgazdaságokból beúzzák őket a globális gazdaságba, ami kéz a kézben jár az egyre mélyülő technológiával. A megkínzott és bebörtönzött emberek, még az USA-ban is, ugyanannak a nagy konfliktusnak a részei – próbálnak meglenni anélkül, hogy a Globális Beszűkülést és mechanizmusait szolgálják. És az oktatásunk és bér munka rendszereink nem azért pokoliak, mert nem eléggé komputerezáltak, hanem mert muszáj megkövetelniük, hogy az emberek elvégezzék azokat az ismétlődő, elszigetelt, élettelen rutinfeladatokat, amik egy relatíve gépesített

társadalom fenntartásához szükségesek.

Hasonlóképp a legtöbb erőszakot a történelem során nem kulturális félreértés miatt követték el, mert más kultúrák még nem rendelkeztek internettel – hanem az olyan új technológiák miatt, mint a vasfegyverek, a lovaskocsik és a lőfegyverek, amiket azért fejlesztettek ki és használtak, mert szélesebb jelentésük a „másik” tárgyiasítása és az „én” általi kihasználása. Lehet, hogy nem szükségszerű, hogy a technológia ezt az utat kövesse. De eddig mindig ezt tette és most is ezt teszi. Nem azért vannak autóink, bevásárlóközpontjaink, tévéink és műsorszolgáltató hálózataink, gyáraink és fogyasztói kultúránk, mert az bárkinek is jó lenne, hanem „pénzkereseti” lehetőség volt – azaz koncentrálni lehetett a hatalmat – ugyanazon régi ok miatt, amiért a karddal hadonászó lovasok elsöpörték és lemészárolták az őseidet.

A középkori pestisért kultúránk, mely szeret elveszni a részletekben, általában a „rossz higiéniai körülményeket” hibáztatja. Ahogyan napjaink fertőző betegségeiért is, mintha az emberek tehetnének róla, hogy könnyelműen hozzáérnek egymáshoz, és nem szigetelik el magukat eszeveszetten mindentől ami él, hogy csak vegyszerekkel teli, mesterséges felületekkel érintkeznek. Ez a gondolkodásmód olyan, mintha felépítenénk egy kártyavárat, aztán az összeomlásáért azokat hibáztatnánk, akik túl nagy levegőt vettek.

Az olyan járványokat, mint a bubópestis, a himlő, az AIDS és a különféle organizmusok más járványszerű elterjedését, amik ellen nincs természetes ellenálló képesség, az olyan technológiák és technológiai-társadalmi minták okozták, amik új helyekre hordták szét ezeket az organizmusokat, vagy amik miatt az emberek sűrűn benépesített városokban kezdtek élni, vagy gyakran és messzire kezdtek utazni, így az elszaporodott populációk, amik máskülönben kifulladásig volna, vagy amiket leszabályozott volna a környezetük, az egyensúlyt elvesztve fenntarthaták növekedésüket.

Az inkvizíció, annak ellenére, hogy elnyomta Galileót, kétségtelenül a technológiai haladás vonalát szolgálta, amit azóta is követünk. Az inkvizíció, mely része volt az Európát meghódító elfogult, mechanikus, tárgyiasult, központosított, hierarchikus, föntről-lefele szerveződő tudatnak, ami kiirtotta a Föld-alapú, organikus, több-perspektívájú tudattal rendelkező élet összes látható nyomát. Tette mindezt egy olyan bizarr vallás nevében, mely alig több folyamatos örületünk metafizikai reprezentációjánál: azt parancsolják, hogy képzeljünk el és imádjunk egy mindentudó, mindenható, „hibátlan” entitást, aki a világunkat tervezte és gyártotta, és egy felettünk lévő, távoli,

láthatatlan és képzeletbeli helyről vezérli azt.

Az inkvizíció része volt a „fejlődésünknek”, a rómaiak európai hódításának folytatódása, ami Amerika európai meghódításával folytatódott, és ami még ma is folytatódik a természet, az őslakos népek, a te és az én lelkem meghódításával. (Az inkvizíció egyúttal egy zsidók elleni háború is volt, amit egyelőre nem tudok beilleszteni az érvelésembbe, leszámítva azt, hogy a faji háborúk természetesen következnek az erőszakból, az elidegenedésből és az energia-erősödésből, amik be vannak építve a mi kis civilizációnkba.)

A kőkorszaki emberek sem voltak tökéletesek. Háborúban ölték le egymást és úgy tűnik, hogy a gyapjas mamutot és a kardfogú tigrist is a kihalásig vadászták (és talán a dinoszauruszokat is, de ezt, egyelőre még nem tudhatjuk). Kétszáz évvel ezelőtt, nem messze onnan, ahol ezt írom, az őslakosok komoly látáskárosodást szenvedtek, mert olyan épületekben éltek, amik állandóan tele voltak füsttel. De ismét, ezek a „fejlődés”, – a fegyverek, a tűz és a zárt épületek technológiáinak – eredményei.

Tehát azt javaslom, hogy adjuk fel az összes fizikai eszközünket, még a köveket és hegyezett botokat is?

Miért ne? Ahogyan a technó-futuristák szeretik mondani: „Ha meg tudjuk álmodni, meg is tudjuk valósítani.” Vagy ez csak az olyan realista álmokra igaz, hogy halhatatlan űrrobotokká változunk, nem pedig az olyan naiv fantáziákra, hogy éljünk úgy, mint szinte minden más élőlény az univerzumban?

Sok ember gondolja azt, hogy a delfinek okosabbak nálunk, és az a gyanúm, hogy a delfinek is így gondolják. Nem csak azért, mert nagyobb az agyuk, mint a mienk, hanem mert az agy-test arányuk is nagyobb. Vajon leburkolják az óceán fenekét, hogy rusnya, terpeszkedő vízalatti városokat építsenek, ahol aztán elakadnak a dugókban a sugárhajtású hajóikkal, miközben oda-vissza furikáznak az elnyomó, értelmetlen állásaik, az alvásra használt kis dobozaik és a boltok között, ahol mesterségesen előállított halat, ruhát és kütyüket vásárolnak, amiket a déli óceán delfinjei gyártottak, akiket a társadalmuk rávett, hogy éjt nappallá téve dolgozzanak borzalmas gyárakban?

Nem! Egész nap lubickolnak és halat esznek! Szerintem ezt tehetnénk mi is, mi lehetnénk a szárazföldi-delfinek, szuper-intelligens, spirituális állatok, akik az életüket lazítással és játékkal töltik. Miért nem ezt csináljuk már most? Mit keresünk ebben a rémálomban?

Miért tapasztalok akkora ellenállást – zsigeri, érzelmi, felháborodott, ijedt, irracionális ellenállást – az ellen, hogy kevesebb erőfeszítésből jobban éljünk? Én nem papolok az „önkéntes egyszerűségről”, mint a hirdetésekkel teli magazinok, hanem *járom* ezt az utat: szakadt, foltos, gyűrött ruhákat hordok, amik még mindig teljesen jól használhatóak; magam vágom a hajamat; ősszel összeszedem az almákat az almafák alól – frissek, ingyen vannak és az embertársaimnak nem kell lélekzsibbasztó robotmunkával eljuttatniuk hozzám; ahelyett, hogy autóra és edzésre költenék, egy rozzant egysebességes országúti biciklivel tekerek a városban, amit többnyire le sem lakatolok; ha szabadon rendelkezhetek a lakásommal, leszedem az összes szekrény ajtaját és soha sem sikálom le a főzőlapot. Általában véve elengedem az összes negatív véleményt, minden apróságot, ami zavar, vagy ha nincs gyakorlati haszna és csak több munkát követel. Keblemre ölelem a patkányokat, a bogarakat, a szőnyeg foltokat, a nyikorgó ajtókat, a forgalom zaját, a testszagot, és más kultúrák hangoskodó embereit. Szeretnék egy pázsitot, hogy hagyhassam elvadulni. Egy komposzthalom tetejére akarok szarni és patakokból inni.

Feldühítelek? Érzed a késztetést, hogy vitatkozz velem? Észreveszed magadon, hogy úgy tekintesz rám, mint aki rád támadt amiért sznob vagy, miközben dönthetnél úgy is, hogy úgy tekints, mint aki inspirál, aki megmutatja, hogy másképp is lehet? Ha igen, honnan jönnek ezek az érzések?

Mintha a bennünk lakozó démonoktól származnának, a nagyobb intelligenciákban lévő al-intelligenciákból, akik úgy látszik, megszálltak minket, tudatunkat a saját világukba húzzák. Vannak bennem is. Néha uralom őket és tanulok tőlük, néha ők urálnak engem és tanulok tőlük.

Mindig próbálom megtalálni a szívüket. Mi az alapvetőbb: hogy nem akarunk felhagyni az olyan szokásokkal (tej homogenizálás, víz fluorizálás, kemoterápia), amik sok erőfeszítéssel és magas költséggel nagy károkat és kevés jót okoznak? Vagy hogy nem akarjuk elengedni a technológia iránti emocionális elköteleződésünket? Vagy egyszerűen csak nem akarjuk megváltoztatni a gondolkodásunkat, mintha az olyan „rossz” volna?

És mi van még mélyebben ezek mögött? Miért gondoljuk, hogy van „rossz”, hogy van „igazság”? Azért mert kell egy állítólagos szilárd talaj a lábunk alá, amin állhatunk? Mert nem tudjuk elviselni, hogy szabadon lebegjünk? Miért nem?

2000. december 12-e van. Az elmúlt négy hónapot ironikus módon „szabadon lebegve”

töltöttem, munka vagy állandó lakhely nélkül, és ezalatt kevesebb, mint három oldalt írtam ide. Olyan dolgokat csináltam, amik nem igényelnek állandó intenzív figyelmet, mint ez a szöveg. Szóval talán az a kicsi doboz, ami a legújabb kor emberi tudata volt, kreatív lehetőségek tárházát adta, amiket nem találtunk volna meg odakint, a viharos univerzumban. Vagy az is lehet, hogy más kreatív élmény kőből szobrászkodni, mint vizes homokból.

Vagy ha a kemény kontra puha valóság helyett, a kemény kontra könnyű életet nézzük, akkor a kiszállás ennek a kultúrának a játszmájából talán olyan, mintha a kosárlabdázó leülne a pálya közepén mondván, „Ez csak egy játék. Nem muszáj pattogatnunk a labdát és a kosárba dobnunk. Ücsöröghetünk is itt.” Persze a többi játékos dühös lesz. Valóban azok lesznek? Talán csak vállat vonnak és folytatják a játékot.

A kosárlabda és az ipari társadalom közötti különbség miatt a kosárlabdázó emberek többnyire izgatottak, étellel telik és jól szórakoznak, míg az ipari társadalmat játszó emberek többnyire idegesek, depressziósak, félhóltak és már nem is próbálkoznak. Pontosan ezért van az, hogy egyes embereket annyira megrémít – míg másokat annyira lázba hoz – a gondolat, hogy véget vessünk ennek a világnak. Mert szinte mindenki a végét akarja, és amint elég sokan rájönnek, hogy ez lehetséges, akkor vége.

Most pedig, hogy tovább haladjunk az örület felé, foglalkozni szeretnék a másik két fő érvvel. Néhányan már azóta mondogatjátok, hogy a 9. oldalon a „lovaglás” szó használatával benyomtam rajtatok a gombot, hogy mondogassátok. Természetesen a „nem mehetünk vissza” gondolok.

Ha a „technológia semleges” a tökéletes ostobaság szinte feltörhetetlen diója, akkor a „nem mehetünk vissza” egy tojás. Itt van néhány könnyű módszer a feltörésére:

Ha azt mondjuk, hogy az alámerülésünkben a technológiába „nem mehetünk vissza”, az olyan, mintha drogfüggőként azt mondanánk, hogy nem lehet „visszamenni” a kábítószer nélküli élethez. Vagy olyan, mint a korábbi példám, amiben valaki egyre nagyobb és nagyobb hazugságok köré építi az életét és „nem mehet vissza” az őszinteséghez. Természetesen visszamehet! Nem olyan könnyű, mint még mélyebbre menni, de nem csak lehetséges, hanem szükséges is, mert a mélyben csak a saját pusztulásunk vár. Ami viszont nem lehetséges, hogy anélkül forduljunk vissza, hogy lerombolnánk a betegség egész struktúráját. Nem hagyhatod abba a hazudozást anélkül, hogy az

összes hazugságodra fény ne derülne; nem hagyhatod abba a drogozást anélkül, hogy ne szenvednél elvonási tünetektől és hogy ezt a nehéz világot józanul kelljen befogadnod; és nem juthatunk ki élve ebből a civilizációból anélkül, hogy ne mennénk végig egy fájdalmas, ijesztő és kihívásokkal teli átmeneten. Hát legyen. Gyerünk!

Hol a bizonyíték, hogy „nem mehetünk vissza?” A sumér, az egyiptomi, a babilóniai, a maja és a római civilizációkban, amik ma nagyobb dicsőségben tündökölnék, mint valaha, mert a töretlen „fejlődés” történelmi szükségszerűség? Nem! Ezek a civilizációk mind „összeomlottak” – mert az embereknek, akik munkájukkal fenntartották ezeket a civilizációkat, elégük lett ebből a játékból és *visszamentek*, hogy egyensúlyban éljenek a szélesebb világgal. A Római Birodalom kivágta Európa erdeit, de az erdők aztán *visszanőttek*, mint amikor begyógyul egy seb, és a farkasok is *visszatértek*. A történelem az én oldalamon áll. Eljön a nap, mikor fű fog nőni az autópályákon, kivéve ha addig feszítjük a húrt, hogy már a fű sem él meg.

Miért nevezik az egyik változást „előrének” egy másikat pedig „hátrának”? Nem nevezhetem az elmúlt 6000 évet „hátrának” és az én irányomat „előrének?” OK, tudom: az „előre” valami újat jelent, a „hátra” pedig valami olyat, amit már kipróbáltunk. Hát tudod mit? Már kipróbáltuk a gyárakat, az iskolákat, az irodákat és a strukturált munkanapokat. Már kipróbáltuk a rendőrséget, a bíróságokat és a börtönöket. Már kipróbáltuk a kormányokat, a vállalatokat és a központosított hierarchia más fedőneveit, amik megmondják, hogy mit tegyünk. Már kipróbáltuk az objektív igazságot, az elit osztályokat, a tulajdont, a pénzt és a törvényeket. Már kipróbáltuk, hogy milyen egy leaszfaltozott négyzethálós város kockacelláiban élni, milyen a zsibbasztó munkánkat termékekre elcserélni, amiket olyan emberek zsibbasztó munkája juttatott el hozzánk, akikkel sohasem találkoztunk. Minden egyes új napon lehetőségünk van, hogy visszatérjünk ezekhez a régi utakhoz, amiket már kipróbáltunk, vagy hogy előremenjünk valami új felé. Még nem próbáltuk ki, milyen feltépni az összes parkolót és gyümölcsfákat és zöldségkerteket ültetni a helyükre. Még nem próbáltuk ki, milyen felgyújtani az irodaházakat és az elszenesedett vázukat beborítani földdel és beültetni milliónyi virággal. Még nem próbáltuk ki, milyen ha a világot ötvenezer független és önfenntartó városállammá rendezzük. Még nem próbáltuk ki, milyen ha a technológiákat tudatosan fogadjuk vagy utasítjuk el, az alapján, hogy hogyan viszonyulnak a társadalom egészéhez, hogyan *érzi* magát a világ tőlük, hogy a végén talán a (számunkra) szuper-fejlett és szuper-primitív, a barbár, a technológiai és a mágikus bizarr keverékét kapjuk.

Szóval a kedvenc válaszom a „nem mehetünk vissza”, hogy én nem ahhoz az élethez akarok visszatérni, ahogyan a középkori európaiak vagy a hopi indiánok éltek – Én *előre* szeretnék menni valami ezekhez hasonló világ felé, valami új felé, amit az eddig általunk látott és elképzelt legjobbakból alakítunk ki.

Néhány ellenfelem szeretné, ha a kecske is jóllakna és a káposzta is megmaradna: Amennyiben olyat akarok csinálni, ami már volt, akkor „visszamegyek”, ami lehetetlen; és amennyiben olyat akarok csinálni, amit még sosem próbáltunk, mivel azt sosem próbáltuk, ezért hát az is lehetetlen.

Mind lehetséges! Egy új anarchista motivációs könyv, a *Days of War, Nights of Love (Háború nappala, Szerelem éjjele)* azt írja: Ha nem hiszed, hogy a forradalom lehetséges, arra kérlek, tedd félre a hitetlenséged arra az időre, amíg belegondolsz, hogy ha lehetséges volna, vajon megérné-e. Ha ezt fejben tartod, rá fogsz jönni, hogy a hitetlenséged valójában nem más, mint: elkeseredettség!

Szerintem lehetséges, hogy robotokká változtassuk magunkat és kiirtsunk vagy rabszolgasorsba taszítsunk minden biológiai életet a Földön – csak én nem ezt az utat választom. Én azt az utat választom, ami ötvözi az emberi képzelet fantasy, cyberpunk és poszt-apokaliptikus műfajait, valahol a *Gyűrűk Ura*, a *Neuromancer* és *Gene Wolfe: Az új nap könyve* között. A kollektív tudat egy erőteljes mozgalmának része vagyok. Ha nem tetszik a víziónk, azt javaslom, hogy fogadd el, hogy ez a vízió lehetséges, és szállj szembe vele a saját pozitív vízióddal, mert csak akkor lehetsz elég erős, hogy hatalmad legyen a jövő felett, ha felelősséget vállalsz érte.

3.

Úgy tűnik, hogy itt ér véget az érzésem. Szerencsére tele van anomáliákkal, félreértésekkel és tatóngó lyukakkal, úgyhogy továbbra is jól szórakozhatunk.

Megkövetem magam az utópista gondolkodásba való összes belecsúszásomért. Az előző oldalon már akkor büntudatot éreztem, amikor félig leírtam a „végül” szót. Sosem fogunk találni vagy alkotni egy végleges, tökéletes vagy változatlan társadalmat. Az egyszerű új-óslakos gondolkodók által idealizált természetes állapot és a Thomas Hobbes féle „természeti állapot” egyaránt éppoly abszurd, mint az az ötlet, hogy az időjárásnak van egy természetes alapállapota. Folyamatos a változás. Minden világ tele van hibákkal és repedésekkel. Egy egészséges társadalomban ezek a repedések finoman nyíló kapukként új világokba vezetnek; míg egy egészségtelen társadalomban el vannak rejtve és be vannak zárva, ami csak hirtelenné és erőszakossá teszi az új világ eljövételét.

Nem értek egyet azzal a gyakori következtetéssel sem, hogy a civilizáció történelme egy baklövés lenne, amit sosem lett volna szabad elkövetnünk. Nem így kellene gondolkodnunk a múlttól. A „nem mehetünk vissza” hívőknek igazuk van abban, hogy nem lehet a történelmet varázsütésre visszaforgatni és másképpen csinálni, nem fordíthatod meg és hajthatsz más irányba, mint egy autóval. De ha szeretnénk tagadni vagy kidobni amin keresztülmentünk, akkor hajlamosak vagyunk így gondolkodni.

El kell fogadnunk a múltat és el kell ismernünk, hogy bizonyos értelemben mi voltunk azok, akik a birodalmakat, a haláltáborokat és a vállalatokat építettük, akik lemészároltuk és rabszolgasorba taszítottunk önmagunkat és mechanisztikus paradigmába temettük elménket. És valamilyen szinten meg kell értenünk, hogy miért tettük, amit tettünk.

Korábban a 32. oldalon a járványokért az utazást és a városokat hibáztattam. De szerintem megérte. Jobb ha félig belepusztulunk a járványokba, mintha mindannyian néhány négyzetmérföldön élnénk le az egész életünket, vagy ha sohasem tapasztalnánk meg a város teljesen más szociális világát.

Szóval elképzelhető, hogy találunk egy olyan perspektívát, ahonnan nézve minden amin átverekedtük magunkat megérte, valami olyan ok miatt, amibe még bele sem gondoltunk. Vagy egy olyan perspektívába jutunk, ahonnan nézve nem érte meg, és ha megértjük, hogy miért követtük el a

hibát, akkor sosem követjük el újra.

Ezért nem akarnék „visszamenni” egyik történelmi világba sem, még ha meg is tehetnénk – mert azok a világok nem állandósult állapotok voltak, hanem egy folyamat részei, ami ehhez a rémálomhoz vezetett, amiben most vagyunk és újra megtennénk, ha ezt a világot és a jelentését nem építjük bele tökéletesen a tudatunkba.

De hát bármennyire is dicsóítem Róma összeomlását, nem jött be, nem igaz? Európa visszatért ugyanahhoz, csak még rondábban. És hiába romantizálom társadalmunk összeomlását és a visszatérést a földhöz, biztosra vehető, hogy a történelem megismétli önmagát, hogy a Fenevad újra feltámad és legközelebb még keményebbre építi az aszfaltot. Olyan kiutat akarok találni az Aszfalt Világból, ami nem csak egy önmagába visszatérő hurok. Hogy mi ez az út, azt még mindig próbálok megfejteni.

Kezd akkora méreteket ölteni ez a felfedezés, hogy fontossá válik, milyen történeteket mesélünk az élet történelméről ezen a bolygón. Korábban elmeséltem egy történetet a gyapjas mamutokat kiirtó kőkorszaki emberekről. Kiderült, hogy ez egy rasszista áltudomány. A tisztességes kutatások azt mutatják, hogy a mamutokat egy globális katasztrófa pusztította ki, és csak azért hibáztatunk a kihalásukért egy másik kultúrát, mert kultúránk igényli, hogy másokat rossz színben tüntessen fel.

Épp Vine Deloria *Red Earth, White Lies* című könyvét olvasom és szeretném végigolvasni, mielőtt továbbmennék. Az a tervem, hogy elriasztom modern olvasóközönségem nagy részét azzal, hogy elvetem a darwinizmust, komolyan veszem Immanuel Velikovsky katasztrófikus történelmét az *Ütköző Világokból* és a világ különféle kultúráiról szóló ősi információkat nem szigorúan fantáziának, hanem lehetséges történelemnek tekintem.

Miután olvastam a meghódított kultúrákról a hódítók perspektíváján kívülről is, rájöttem, hogy az egész gondolkodásom mostanáig egy az ellenségeim által kitalált mítoszba volt bezárva.

Ez a mítosz így szól: Minden emberi társadalmat el lehet helyezni egy elágazások nélküli, egyenes vonal mentén. Ennek a vonalnak iránya is van, így az egyik irányba történő mozgás jó és elkerülhetetlen, míg a másik irányba történő mozgás rossz és lehetetlen. Ezt a Történelem Nyíla

mítosznak fogom hívni. És azok a kultúrák, amik beveszik ezt a mítoszt, magukat a „haladás” „tetejének” vagy „végének” közelébe helyezik, a nyíl hegye pedig arra mutat, amerre az elit értelmiség menni szeretne.

A Történelem Nyila azért mítosz, mert nem tapasztalaton és megfigyelésen alapul, hanem épp ellenkezőleg: a kultúrpolitika alkotja meg a mítoszt, majd ezután a mítosz válik a keretrendszeré, ami rögzíti a megfigyelés nézőpontjait és stílusait, és ami megszabja, hogy a tapasztalat mely kifejezőmódjait kell elnyomni, kizárni, elismerni vagy szentesíteni. A Történelem Nyila mítosz miatt van az, hogy a tudósok erőszakosan elnyomják a 8-láb [*~2.5 méter*] magas és két sor foggal rendelkező emberi csontvázakra utaló leleteket, hogy a kortársaim csak nevetnek az ősi idők atomháborúinak bizonyítékain, hogy több ezer archeológus keres olyan csontvázakat, amik bizonyíthatnák, hogy a majmoktól származunk, de egyetlen egy sem követi egy régi cikk bizonyítékait, miszerint a majmok származnak tőlünk.

Szóval a tervezők húznak egy egyenes, egyirányú vonalat, ami nem csak olyan mint a nyíl, hanem mint az autópálya, a karrierlétra, a puskacső és a kémény. Az építők pedig formába öntik, gondosan megmunkált alapanyagokból, amiket innen-onnan választottak ki és törtek le a meglévő világ darabjaiból. És végül az alábbi nagy „igazságot” kapjuk, amit a lineáris, egyirányú oktatási rendszerünk mindannyiunkba beprogramoz:

Az egész világmindenség értelme az, hogy abban minden egyre jobb lesz és egyre jobban tudja kihasználni az egészséget a maga javára. És mi, civilizált emberek vagyunk a lehető legjobbak. Valaha egysejtűek voltunk, aztán halak, aztán majmok, aztán átmenet a majom és az ember közt, aztán emberek, akik egyre jobb és jobb kőeszközöket használtak, majd pedig bronz és vaseszközöket, pénzt, kereket, írott nyelvet, fegyvereket, sugárzást és antidepresszánsokat. Minden egyre jobb és jobb lesz! A halak, az indiánok és a szegények egyszerűen csak fejlődésünk korábbi, elavult állapotai, valami, amit már kipróbálunk és amivel végeztünk, amit meghaladtunk, és ami feljogosít és egyben kötelessé tesz minket arra, hogy uralkodjunk felettük, épp ahogyan egy nálad fejlettebb embernek is joga van az utcán megölni téged és elvenni az összes pénzed. Várj! Ez mégsem lehet helyes. Jobb nem is gondolni rá. És ezért annyira félelemmel telik és zsibbadtak a civilizált emberek.

De ne aggódj. Pillanatnyilag senki sem fog megölni, mert mára a civilizált emberek elérték az evolúció csúcspontjára, és úgy viselkednek, ahogyan soha korábban. Igen, mi vagyunk az első olyan

lények az univerzum egész történelmében, akik nem fogyasztunk és pusztítunk el ostoba módon mindent, amit csak tudunk. Ez nyilvánvalóan látszik, ha megnézzük a... ööö... OK, ez nyilvánvalóan látszik, ha egész egyszerűen kijelentjük, hogy a bizonyítékok ellenére, az indiánok kipusztították az emlősök nagy részét, aztán ezt, mondjuk Al Gore: *Earth In The Balance (A Föld egyensúlyban)* című könyvéhez hasonlítjuk, anélkül hogy megnéznénk a tényleges tetteket, amiket azok a vállalati egyezmények eredményeztek, melyeket Al Gore alelnökként oly lelkesen támogatott.

Ez a „liberalizmusnak”, vagy „fenntarthatóságnak” nevezett vadonatúj tudat nem más, mint egy bölcs és megvilágosodott felismerése annak, hogy többet ér a rabszolga élve, mint holtan. Már nem öljük meg az őslakosokat – civilizáljuk őket. Csak ha ellenállnak a civilizálásnak, akkor öljük meg őket. És nem merítjük ki a Föld összes „erőforrását”, mert akkor a civilizációnk, ami a Föld kiaknázására épül, elpusztulna. Ehelyett inkább pont olyan sebességgel aknázzuk ki a Földet, amilyen sebességgel az gyógyulni képes, és így az örökkévalóságig folytathatjuk kizsákmányolásunkat. Továbbá nem mondjuk azt, hogy „kiaknázzuk”, hanem „gazdálkodunk” vagy, mint a legrosszabb rémálmaimban, „lehetővé tesszük”.

Ennek a tudatnak természetesen az a célja, hogy elódázza „evolúciónk” következő kézenfekvő lépcsőfokát, hogy az Élet saját „hasznunkra” való manipulálása helyett inkább segítsük az Életet a saját feltételei szerint. Furcsa ezt evolúciónak nevezni, hiszen úgy tűnik, hogy a világ „primitív” emberi kultúrái eddig is így éltek, mielőtt a mi „civilizált” kultúránk a fejlődés szent nevében erőszakkal meg nem hódította őket.

Az indiánok szót fogom használni a világ összes megmaradt és túlélő nem-civilizált népére. Elfogadom, hogy a szó a spanyol „indos”-ból származik, ami pedig a spanyol „együtt istennel” szavakból, mivel még a konkvisztádorok is elismerték, hogy az indiánok a Nagy Szellem mellett voltak és ők maguk pedig ellene. A „konkvisztádor” szó pedig azt mutatja, hogy tisztában voltak vele, hogy semmivel sem voltak nemesebbek az erőszakos hódítóknál. Azt az undorító ötletet, hogy a hódítók tulajdonképpen szívességet tettek az indiánoknak, csak később találták ki a meghunyászkodó gyáva értelmiségiek, akik sosem lennének képesek egy családot lemészárolni egy karddal.

Mert a Történelem Nyila mítosz kulcsa, a titok a szíve mélyén, az ötlet, ami köré, mint egy védőrség, felsorakozik az összes többi elképzelés, nem más, mint az a történet, hogy mi civilizáltak

az indiánokból „fejlődtünk” ki, hogy olyanok voltunk, mint ők és boldogan továbbléptünk afelé, amik most vagyunk. Hogy már jártunk ott és kiprobáltuk, belefáradtunk és váltottunk valami jobbra. Hogy ők csak a múltunk egy röpke állomása és mi vagyunk számukra az elkerülhetetlen jövő.

Ismételem, ez egy mítosz, nem kutatások eredménye, hanem egy alapfeltevés, ami meghatározza a kutatásainkat és ezért úgy tűnik, mintha igazolná önmagát. Nem szabad megkérdőjeleznünk vagy próbára tennünk, hogy a külvilág megerősíti vagy megcáfolja-e. És ha megtesszük, azt találjuk, hogy apró cafatokra hullik szét, akár a papír.

Tételezzük fel, hogy kulturális elődeink úgy éltek, mint az indiánok, és aztán mind önként úgy döntöttek, hogy tesznek egy természetes lépést „felé” és továbbfejlődnek a nyugati civilizációba. Ezek szerint amikor az európaiak partra szálltak Amerikában, mást sem kellett volna tenniük, mint felépíteni a felsőbbrendű európai civilizáció mintapéldáját, a szartól bűzlő városaikkal, a véres vallásháborúikkal, a test és a fiatalok kíméletlen sanyargatásával és a tényleg klassz katedrálisaikkal és festményeikkel és az indiánok rohantak volna, hogy fejlődhessenek.

Ehelyett épp az ellenkezője történt. „Telepesek” egész közössége rohant, hogy csatlakozzon az indiánokhoz. Az európaiak által foglyul ejtett indián gyerekek, mikor felnötté váltak, általában visszatértek az indiánokhoz; Az indiánok által foglyul ejtett európai gyerekek, mikor felnötté váltak, általában maradtak az indiánokkal.

Arra célzok, hogy egy képzelt alternatív történelemben, melyben a világ összes társadalma találkozna és erőszak nélkül keveredne, ma mind hangulatos, kézzel készített házakban aludnánk és a napjainkat vadon termő gyümölcsök falatozásával, lóháton fogócskázással és meséléssel töltenénk, néznénk a felhőket és általában véve nyugodtak, játékosak és tudatosak lennénk. Sajnálom, ha ez túl utópisztikusan hangzik, de jobb mint a másik véglet, amit szinte mindenki más vall a világban amelyben élek, hogy a permanens emberi állapot a stressz, a rabszolgamunka és az érzéketlenség, úgyhogy minek egyáltalán próbálkozni?

Talán az én alternatív történelemben azt mesélnék nekünk a vének, hogy ezer évvel ezelőtt épp olyan géphasználó, halálímádó barbárokból fejlődünk ki, mint a közelmúltban asszimilált európaiak.

Így hát itt van neked egy másik mítosz: Az emberi faj természetes és elkerülhetetlen evolúciója egy vagy több technológiával és kizsákmányolással teli sötét középkoron *át vezet*, hogy

aztán eljusson egy alacsony-technológiájú és a Föld szolgálatában álló létbe.

Ez a mítosz még a külvilágból nézve is erős és egy tisztességes küzdelemben legyőzné a technó-felsőbbrendűséget, azzal a kitételrel, hogy egy kizsákmányoló és elfogult tudat bármilyen más tudatot csak a túlerő fenntarthatatlan használatával tud legyőzni, ami viszont az elfogult tudatot egyre jobban kibillentí az egyensúlyból és hm... a résztvevőit egyre jobban elidegeníti és idegbeteggé teszi.

Megerősíti ezt, ha megnézzük az emberi tudatot átalakító, elfogult és kizsákmányoló paradigmáról szóló valódi feljegyzéseket. Mindegy, hogy a keresztények térítik meg a pogányokat, a gyarmatosító hatalmak a történelmi indiánokat, az ipari kapitalizmus a ma élő indiánokat vagy a nyugati kultúra a saját fiataljait, végül mindig a túlerőt vetik be. Ahol nem, ott aligha történik átalakítás. (Most, hogy a fizikai erőszak és a fiatalok elleni erőszak tabu lett, a kábítószer formáját ölti.)

Az őseink sok-sok nemzedéken át éltek úgy, ahogyan az indiánok. És most itt élünk a civilizációban. Azt feltételezni, hogy ez „fejlődés”, épp olyan, mintha azt feltételeznénk, hogy az afrikaiak "fejlődtek" attól, hogy a rabszolgatartók elfogták őket.

Arra célok, hogy az őseid, akik ténylegesen kiléptek a Földet-szerető létből, nem azért tettek mert jól esett nekik, vagy mert unták a régi életet, vagy mert lenyűgözte őket a civilizáció csillogása, hanem mert rabszolgasorba taszították őket, vagy erővel elszakították családjuktól és elnyomó iskolákba küldték, vagy elzavarták a földről amit ismertek, és csak úgy tudtak életben maradni, ha eladták magukat munkásnak – és a mai napig ez a helyzet.

Attól még, hogy egy társadalom tagjai egy másik társadalom tagjaitól származnak, az egyik társadalom nem lesz a másik társadalom leszármazottja. Korábban itt és más írásokban arról elmélkedtem, hogy ez a társadalom a korábbi állapotból nem „továbbfejlődött”, hanem inkább belecsúszott egy függőségbe. Nem vonom vissza ezt az elképzelést, hanem inkább továbbmegyek a feltételezéssel, hogy ez a társadalom egyáltalán nem egy korábbiából fejlődött ki, a nyugati civilizáció erőszakkal gyűrte le az összes emberi társadalmat anélkül, hogy valaha is egy olyan kultúra lett volna, vagy egy olyan kultúrából és olyan gazdaságból emelkedett volna ki, ami tiszteletben tartotta a többi életet, és ami képes volt fenntartani magát folyamatosan növekvő fogyasztás nélkül is.

Vagy mondhatjuk azt, hogy ha a világ egy erdő, akkor ez a „civilizáció” nem egy új

felsőbbrendű fafajta – hanem *tűz*. És az erdő nem azért ég, mert a fák lángokká fejlődtek. Hanem mert...

Honnan ered hát a civilizáció, ha nem a vadászó-gyűjtögetőktől, akik megunták, hogy napjaikat három óra értelmes munkával és szórakozással teli szabadidővel töltsék és nekiálltak feltalálni az elidegenítő és munka-generáló eszközöket? Mi a szélesebb értelme, ha nem az, hogy a kollektív emberi tudatalatti úgy gondolta, hogy megér tízmilliárd életnyi horrort és érzelmi közönyt, hogy hozzájusson Beethoven szimfóniáihoz?

Még több mítoszra van szükségünk. Meg kell vizsgálnunk a lehetőséget, hogy a civilizációnak nincs értelme. Nem meglepő, hogy gyakran épp ugyanazok az emberek ragaszkodnak ahhoz, hogy a Tejút, a Grand Kanyon és az amazóniai őserdő több millió rovarfaja pusztán halott részecskék véletlen ütközéseinek eredménye, akik természetfeletti jelentőséget tulajdonítanak a könyvelőcégeknek, az olajfinomítóknak és a többszázféle mosogatószernek. Mi van, ha épp fordítva van? Mi van, ha a civilizáció a tágabb értelmezés egy *hiányfoltja*? Mi van, ha egy torlasz...?

Itt van még egy és még mindig a darwinizmus keretei közt maradunk. Tegyük fel, hogy az őseink egykor mind agyatlan fogyasztók voltak, mint a rénszarvasok a szigeten, akik túllegelnek és tönkretesznek mindent. Tegyük fel, hogy csak a legkezdetlegesebb eszközökkel rendelkeztek, vagy egyáltalán nem voltak eszközeik. És tételezzük fel, hogy ezen a szinten kettéváltak: az egyik águk kicsinyes maradt és kifejlesztette a növekvő kizsákmányolás eszközeit és kultúráját. A másik águk kiterjesztette a tudatát és kifejlesztette a szélesebb Élettel való együttműködés eszközeit és kultúráját.

Ennek a mítosznak a kontextusában a két ág nem feleltethető meg pontosan a „civilizációnak” és az „indiánoknak”. Valószínűnek tűnik, hogy lennének néhányan a kizsákmányoló ágban, akik nem voltak annyira szerencsések vagy agresszívek, és megmaradtak primitívnek. Természetesen azok, akik érzelmileg befektettek a kizsákmányoló civilizációba, mindenkit ebbe a kategóriába akarnának beskatulyázni, és tagadnák a mítosz másik ágának létezését.

Azoknak, akiket ez a civilizáció már sikeresen szocializált, kificamadott a tudatuk és határozottan érzik az „én” és „mások” közti különbséget; negatív összehasonlítások okozta rettegésben élik életüket, melyben az „én” másokhoz képest „alábbvaló”; és nincs személyes hatalmuk vagy belső értékeik, csak a hatalom illúziója és azok az értékek, amiket a tekintély-struktúrák halott

energiája közvetít számukra, amelyekhez tartoznak. És ezek az emberek, ismételten, érzelmileg befektettek ebbe a civilizációba, ezért hinni akarják azt, hogy minden más társadalom és valóság ugyanezen az úton jár, csak le van maradva, és így kétségkívül rosszabb. Vagy azt, hogy senki sem jár más utakon és jutott előrébb egy olyan úton, amerre ez a civilizáció még sohasem járt. Ez a rejtett jelentés húzódik meg amögött az érv mögött, hogy az indiánok fajokat pusztítottak ki, és ez húzódik meg a sámánista és a „paranormális” valóságok tagadása és a különösen fejlett ősi népekre utaló bizonyítékok elnyomása mögött, akár eltérő volt a fejlettségük a miénktől, akár nem.

Olyan távolra mentünk a darwinizmus elvetése nélkül, amennyire csak lehet. Civilizációnk hiú kis felvillanása egyedülállónak látszik az egész történelemben, mely az embert más fajokból, értelem nélküli és véletlenszerű mutációkon és a természetes szelekción keresztül eredezteti. Az ellenállás nevében a papság az ember eredetére az összes konkurens magyarázatot egész egyszerűen mitikus koholmánynak minősíti. Ne feledjük, az emberek, akik az elbeszélte történelmet fenntartották, teljes mértékben emberiek voltak, a csoportjaik legjobb elméi, épp olyan okosak, mint te vagy én lennénk, ha nem töltöttünk volna több ezer órát tévézéssel. És az ő történeteikről legalább feltételezhető, hogy őszinte tapasztalaton alapultak, míg a darwinizmus még a saját feljegyzései szerint is egy mitikus koholmány, tiszta spekuláció, amit mohón elfogadtak tudományosnak, mert a tudósok kétségbeesetten vágytak egy olyan kulturális mítoszra, aminek nincs köze az Egyházhhoz. Darwin maga írta 1863-ban: „Ha belemegyünk a részletekbe, be tudjuk bizonyítani, hogy egyetlen faj sem változott; és nem tudjuk bebizonyítani, hogy a feltételezett változások előnyösek, ami az elmélet alapja. Azt sem tudjuk megmagyarázni, hogy egyes fajok miért változtak, míg mások miért nem.”

Eltelt 138 év és ez még mindig helytálló. Arra sem tudjuk a magyarázatot, hogy kivel párosodik egy új faj első mutáns tagja, mivel a „faj” definíciója szerint egy másik fajjal nem hozhat létre termékeny utódot.

A darwinizmus egyetlen létjogosultsága továbbra is az, ami mindig is volt: hogy állítólag ez az egyetlen alternatíva a mennybéli atya-istenség teremtésének elfogadhatatlan doktrínájára.

Néha a hazugság annyira nagy, hogy már senki sem veszi észre. Bármely öt évnél idősebb leleményes ember ki tud találni az ember eredetéről egy rakás olyan történetet, amihez nincs szükség a DNS véletlenszerű mutációjára vagy Jehovára. Természetesen ezek nagy része butaság, de a lényeg

az, hogy ha nincs kielégítő válaszod, akkor nem ragaszkodsz mohón az egyik rossz válaszhoz csak azért, mert félsz egy másiktól. Folytatod a keresést. És közben mindent megteszel, hogy kikerülj ennek a társadalomnak az ellenőrzési struktúrájából és beismered tudatlanságod.

Platón híres barlanghasonlatában az emberek az egész életüket élik le úgy, hogy érzéki tapasztalataik a falra vetített árnyékokra korlátozódnak. Hogyan lennének képesek megérteni egyik vagy másik árnyéknak az eredetét, mikor fogalmuk sincs, hogy az alakokat a mögöttük lévő emberek hozzák létre, azt sem értik, hogy mi az, hogy „mögött”, hiszen sosem láttak három dimenzióban, nem láttak fényt vagy éreztek szilárd tárgyat. A legközelebb akkor járnának, ha azt mondanák, hogy az általuk ismert világ egy illúzió a nagyobb világhoz képest, amit nem értenek.

Nagyjából ezt mondják az ezoterikus hagyományok, a világ minden tájáról, évezredek óta. Úgy tűnik, mintha ezek összeolvadnának vagy megkövesednének vagy elfednék őket a vallásos tradíciók, amik a hangsúlyt áthelyezik a valóság változékonyságáról a túlvilági entitások zavarba ejtő részleteire – az eredetükre, a személyiségükre, a neveikre, és hogy miket parancsolnak nekünk.

Talán magam is elveszek a részletekben, amikor megismétlem mások észrevételét, miszerint sok ősi monda ugyanazt meséli az ember eredetéről: A már itt élő és a valahonnan máshonnan ideérkező emberek közötti, valamiféle kereszteződés termékei vagyunk. Egyike ezeknek a mondáknak nagyon híres. Kik voltak Ádám és Éva fiainak feleségei? A Biblia azt mondja, hogy „az embernek lányai”.

Na most aztán tényleg elveszhetnék a részletekben és azt mondhatnám, hogy jött egy gonosz és felsőbbrendű technológiai faj, a valóság egy más vibrációs szintjéről, és genetikailag kifejlesztett minket saját magából és egy azóta kihalt emberszabású fajból, hogy rabszolgaként dolgozzunk az afrikai bányákban. És amikor a Vénusz, útban a jelenlegi pályája felé, közel haladt el a Földhöz, olyan katasztrófákat okozott, amik elpusztították ezt a kifinomult gonosz fajt és a civilizációjukat, de a szívósabb ember túlélte és elterjedt a Földön. Néhányan közülük képesek voltak fenntartható társadalmakat alkotni, amik megbecsülték az életet, míg néhányan folytatták alkotóik kizsákmányoló életmódját, és a beléjük épített ellentmondások testesültek meg abban a rémálomban, ami jelenleg a Földet uralja.

A lényeg az, hogy ha beengedjük az ilyesféle mítoszokat az elménkbe, akkor ez az „evolúció”, az emberi potenciál és különösen az emberi természet újragondolásához vezet. Ha

biológiailag eszközhasználók vagyunk, akkor nem dobhatjuk el az összes fizikai eszközünket, ahogyan korábban javasoltam, hacsak nem változtatjuk meg magunkat biológiailag. És ha a rabszolgaság és a kizsákmányolás a kulturális örökségünk, akkor bármely kultúra, mely önszabályozó és egyensúlyban él a többi étellel, az eredeti természetünk meghaladását jelenti, a jelenlegi globális civilizáció pedig a folyamatos kudarcot és ennek a meghaladottságnak az elnyomását.

Vagy talán az evolúciótörténet egy életközelibb változatában, az új fajok nem mechanikus véletlenek folytán jelennek meg, hanem részei valamiféle Értelemnek, és bár az első madarak utód nélkül pusztulnak, a madarak folyamatosan jönnek, valami furcsa okból egyre több és több madár kel ki nem madarak tojásaiból, míg képesek nem lesznek szaporodni egymással, mert az Elme repülni akar. És ugyanígy, megjelennek „megvilágosodott” emberek, megölik őket, de folyamatosan jönnek; és hasonlóképp bukkannak fel a „megvilágosodott” társadalmak.

Vagy talán így hangzik a történet: Állatok voltunk. Aztán lettek fizikai eszközeink, de még mindig állatok voltuk, ostobán felépítve és felhasználva minden kezünk ügyébe kerülő eszközt, ami bármilyen olcsó és könnyű hasznot nyújtott. Azt hittük, hogy ők szolgálnak minket, miközben mi szolgáltuk őket. Elhitettük magunkkal, hogy értelem nélküliek vagy „semlegesek”, hogy értelmet csak a felhasználásukkal adtunk nekik, és nem vettük észre, mennyi értelem és felhasználás és szándék volt beleépítve a struktúráikba, hogyan görbültünk meg, hogy illeszkedjünk a céljaikhoz, és hogyan használtak fel minket.

Eszközeink a legönzőbb és legrövidlátóbb potenciálunkkal léptek szövetségre, hogy felépítsünk egy olyan technológiát, kultúrát és valóságot, ami a szövetség rabjává tett bennünket. Mi lettünk az önzőség vagy gonoszság megőrzésének és fenntartásának mesterei. Felépítettük a poklot a Földön.

De a következő szakaszban meg fogjuk érteni, hogy mit tettünk. Meglátjuk a technológiák jelentését és szándékát, az eszközök fizikai alakja mögé rejtett társadalmi és érzelmi struktúrákat. És ahelyett, hogy megpróbálnánk eldönteni, hogy „miként használjuk” a technológiákat, azt fogjuk eldönteni, hogy *mely* technológiákkal akarunk szövetségre lépni, és nem lesznek sokan.

És ezzel együtt több empátiánk lesz, így erőlködés nélkül is képesek leszünk fenntarthatóan élni a Földön. Társadalmi struktúráinkat úgy fogjuk felépíteni, hogy semmiféle kapcsolatuk se legyen a hatósággal és a kényszerítéssel, ezért az erőszak, az önzés és a hazugság ritka viharként fog elzúgni

felettünk, ahelyett hogy folyton felettünk lebegne, mint egy sűrű és mérgező felhő, olyan sokáig, hogy már azt hisszük, az ég csak a mesében létezik.

Ezt a következő szakaszt már évezredek óta kutatják a társadalmak. De a régi utunk féltékeny és tudja, hogy amint tisztán látunk és szabadon választhatunk, le fogjuk cserélni egy újra. Úgyhogy próbálja erővel visszatartani a fejlődésünket, szétzúzva a pogány és indán társadalmakat, lealjasítva saját gyermekeit és kipréselve embereiből az életet, mert az új utak mostanra már mindenütt felbukkannak. Az ipari civilizáció gyomrában, olyan emberek, akik semmit sem tudnak az indiánokról, késztetést éreznek arra, hogy az erdőben éljenek a barátaikkal, hogy felépítsenek egy hatalom nélküli társadalmat és találkozzanak az Élet többi részével, anélkül hogy a technológia útban lenne.

Próbálják néhány év alatt saját erőből megtanulni mindazt, amit mások nemzedékeken át tanultak. És mégis, gyakran közel járnak a sikerhez, és ha valaki megtanul valamit, az utána következő könnyedebben fogja megtanulni. Itt vagyunk hát, ennek a civilizációnak a csúcán, körbetekintve mindenhová, ahol már jártunk és átalakulva a...

A fenti történet általános formája, miszerint úgy fogunk fejlődni, hogy hasonlóképpen éljünk, mint az indiánok, nem újdonság és nem is ritkaság. Van annyira népszerű, hogy Ken Wilber is nekitámadt és „transz-előtti tévedésnek” (pre-trans fallacy) nevezte. De attól, hogy „Amerika legbölcsebb embere” valamit tévedésnek hív, az még nem lesz egy értéktelen ötlet, és nem jelenti azt sem, hogy a „tévedés” fogalma bölcs lenne, vagy hogy volna megfelelő indok az „előtti” szó használatára egy történetre, mely szerint a nyugati civilizáció sosem haladt át vagy emelkedett ki a nálunk sokkal felvilágosultabb indiánokból, akikkel találkoztunk.

Nem akarok vitába szállni Ken Wilberrel. Olyan lenne, mintha egy fecske küzdene egy tank ellen. És különben is, úgy tűnik többnyire azonos oldalon állunk. És valójában azt gondolom, hogy az álláspontja, hogy képesek vagyunk jobban csinálni, mint az indiánok, rendkívül értékes. Azok után amiken keresztülmentünk, szkeptikus vagyok minden Ősi Bölcsességgel kapcsolatban. Hajlamos vagyok azt hinni, hogy miután a tudatunk átjutott ezen a tűzön, olyan szemszögre tett szert, amilyenről még Szókratész, Buddha vagy Jézus sem álmodott volna. Nem az állítólagos holdra szállásról vagy valami Michelangelóról beszélek. Hanem arra gondolok, hogy ha azok az ősi Megvilágosultak ma élnének, tudnának-e értékelni egy jó John Waters filmet, egy jó Alice Cooper

koncertet vagy South Park epizódot? Nem! És imádkoznának, hogy pont oda reinkarnálódjanak, ahol mi vagyunk, a Fenevad gyomrába, hogy megérthessék zavarba ejtően bonyolult érzéseinket.

Az a problémám az indiánokkal, legalábbis azzal a képpel, ahogyan a velük szimpatizáló fehérek lefestik őket, hogy mindig azt mondják, hogy „nem értik” a civilizáció gonoszságát. „Nem értjük, miért ölitek meg emberek millióit, mi bölcsek vagyunk, ti meg ostobák.” Már megbocsássatok, de a megértés hiánya nem bölcsebb, mint a megértés. Épp ellenkezőleg. És én értem miért építenek a civilizált emberek haláltáborokat, miért vagyunk annyira az irányítás, a sterilitás és a változatlanság megszállottjai, miért utáljuk az életet. A csontjaimban értem, mert ebben a valóságban születtem és nevelkedtem és odafigyeltem. Ha az indiánok valóban nem értik, akkor van olyan terület, amiben meghaladtuk őket, amiben tanulhatnak tőlünk.

Fontosnak tartom azt az elképzelést, hogy csak most fogunk indiánokká fejlődni, mert meg kell tanulnunk elengednünk a civilizációnkat. Kell, hogy be tudjuk ismerni, hogy sok hűhó volt a semmiért, hogy az egész történelmünk nem egy hegycsúcs volt, vagy egy híd a mennybe, hanem csupán egy verem, amibe beleestünk és amiből most próbálunk kimászni, és az egyetlen haszna, hogy a jövőben ügyesebben kerüljük majd ki a hasonló veremeket.

De emellett készen kell lennünk arra is, hogy elengedjünk bármely más társadalmat és hagyományt. Nem szabad, hogy leláncoljon bennünket a másoktól különbözőség vagy a másokra hasonlítás igénye. És akkor értelmetlenné válik a vita, hogy vajon járt-e már ott valaki ahová tartunk. Vagy ha egyesek csak akkor mozdulnának, ha azt hiszik, hogy még senki sem járt ott előttük, míg mások csak akkor, ha másokat követnek, akkor a legjobb talán az lesz, ha nyitva hagyjuk a kérdést.

Tehát hová is tartunk egyáltalán? Mielőtt elkezdenék elmélkedni erről, először szeretném befejezni a kedvenc történetemet arról, hogy hol jártunk már és hol vagyunk most. Ez a tűz története, melyben a civilizáció olyan a földi életnek, mint a tűz az erdőnek. Az erdő nem azért ég, mert a fák lángokká fejlődtek, de a lángolás nem is értelmetlen vagy tragikus. Az erdő azért ég, mert megtelt halott anyaggal, amit ki kell pucolni. Ha a villám egy olyan erdőbe csap bele, ahol minden élő, nem fog lánggra kapni. Csak akkor gyullad meg, ha már túl nagy része halott. A villám csak ürügy, a tűz oka az élettelenység, vagy hogy az erdőnek újra egyensúlyba kell kerülnie, vagy tiszta lappal indulnia, vagy átalakulnia.

Olyan ez, mint a betegség egy jelenleg még radikálisnak számító modellje: a betegség

feltételezett okai – a vírusok, baktériumok és rákos sejtek – csak a tünetek mélyebb rétegei; amik, mint minden tünet, nem mások, mint maga az Élet, ami próbálja újra egyensúlyba hozni magát. Tehát ha a tested túlságosan teli lesz szeméttel, megjelennek a vírusok, mint a takarítószemélyzet, hogy kitisztítsák; vagy a rák csak azokat a halott helyeket foglalja el a szervezetedben, amiket az élet már elhagyott.

Ez a modell elfogadhatatlan a kortársaim számára, akik képtelenek túllépni a személyes „hibáztatás” és „büntetés” gondolatán. És úgy tűnik, hogy nem tudja megmagyarázni az üszkösödést, vagy az ipari vegyszerek és a sugárzás miatt közvetlenül létrejövő rákot, vagy azt, hogy miért ölte meg az indiánokat a himlő. De nekem tetszik.

Gyakran jellemzik ezt a civilizációt úgy, mint egy járványt, ami megfertőzte a Földet, egy vírust, ami megöl mindent, ami az útjába kerül, hogy megsokszorozza önmagát. De ennél talán mélyebb dologról van szó. Talán a Föld négyzethálós sebei, amiket az emberiség hoz létre, egy nagyobb, láthatatlan járvány tünetei, egy olyan egyensúlyteremtés vagy átalakítás kórokozói, amit sosem fogunk megérteni.

De azért megpróbálom: A legkevésbé ambiciózus válasz az, hogy mi, mint indiánok, ki akartuk pucolni a saját magunk által létrehozott valóságot. Ahogyan az ellenfeleim felhívták rá a figyelmet, a világ sok őslakos kultúrája rendelkezett igen szűk perspektívával, a hatalom berögzült struktúráival vagy kizsákmányoló társadalmakkal. De az erdőtűz mindent elpusztít, a legmélyebb gyökereket és legkeményebb magokat kivéve. És nézd csak, mit pusztított el az ipari civilizáció: az őslakosok elitjének minden hagyományát, a rituális csonkítást, az emberáldozatokat, a tudat extrém korlátozását, az egyszerű mágikus gondolkodást, a tapasztalatot kizáró hitet. Természetesen a civilizációnkban mindezek továbbra is léteznek, csak nem nyíltan vagy játékosan. Ezek a minták csak az indiánok és más nem-domináns társadalmak körében lettek elpusztítva. Vagy az is lehet, hogy a domináns társadalom monopolhelyzetbe került a gonoszt illetően és csak ezért látunk morális különbséget a hadsereg és a terrorizmus, a börtön és a rabszolgaság, a tulajdonjog és a lopás között.

Vagy az is lehet, hogy a többé-kevésbé fenntartható társadalmakból kiszorult az összes érzelmi beszűkülés, és a mi erőszakos és fenntarthatatlan technó-ipari civilizációnk megtartotta vagy felfalta mindet. Ez jó! Egy elszabadult, öngyilkos, gonosz társadalom megnyugtató dolog. Ami

igazán ijesztő, az egy olyan vezérelt társadalom, ami *fenntartható*, egy légmentes rémálom, ami évezredekre zárhatna be minket.

Pontosan ezt próbálja létrehozni a legtöbb utópista gondolkodó, és talán épp ez az, amit sok törzsi, ősi és keleti társadalom valójában elért. Az is lehet, hogy a végén a nyugati civilizáció lesz a hős, mert ha a tűz már korábban is égett, talán mi vagyunk azok, akik egy robbanással kisöpörjük. Vagy mi vagyunk a tűz egy hirtelen fellángolása, amitől az hamarabb véget érhet és nem okoz mély égési sérüléseket.

És nézd csak, mi marad fenn az ipari világon kívüli kultúrákból, miután a tűzvész elvonult: sámánizmus, vagy azok a képességek, amikkel megtapasztalhatjuk és együttműködhetünk a finom energiákkal és az emberen kívüli intelligenciákkal; és számtalan mozgalom egymás segítésére, hogy megtanuljunk élni anélkül, hogy megmondanák nekünk, hogy mit tegyünk; és a gondolat, hogy az elme alapvetőbb, mint az anyag, hogy nincs értelme tapasztalattól független „igazságról” beszélni. Ezek a dolgok nem csak, hogy fennmaradnak, hanem meglepetésszerűen bukkannak fenn a gépezet szívéből.

Ha az élet mindenütt jelen van, akkor az újrakezdés mélyebb szinteken is elképzelhető, mint az összes emberi társadalom kiirtása és az indiánok újra-feltalálása. Elpusztíthatjuk az emberiséget és az összes bonyolult fajt a bolygón. A tudósok azt mesélik, hogy több milliárd évvel ezelőtt valami alga az óceánban kibillent az egyensúlyból és addig növekedett, míg felhasználta a légkörben az összes számára hasznos gázt és megtöltötte a saját mérgező-hulladékgázával, amibe belepusztult, de a gázok azóta is a légkörben vannak. Úgy hívjuk őket, hogy metán és oxigén.

Szóval még az is lehet, hogy a Föld újra felépül, olyan élőlényekkel, amiket el sem tudunk képzelni, akik radioaktivitáson, műanyag vegyületeken és azokon a fémeken fognak élni, amiket felszínre hoztunk. De az is lehet, hogy az Élet nincs jelen mindenütt és a Földet a kihalás veszélye fenyegeti, és mint a Marson, nem marad más, csak zuzmók és szellemek.

Kedvelem az embereket. Barátja vagyok a több millió mellettünk élő élőlénynek is, akiket a „természet” szóval igyekszünk trivialisálni és elkülöníteni önmagunktól. Így azért küzdök, hogy véget érjen ez a civilizáció, mielőtt ennek az irigy öngyilkos-mészárlásnak a végére érne, vagy hogy megmentsem a túszoikat. Azokra a potenciális jövőkre összpontosítok, ahol az emberek fára másznak a cseresznyéért és pusztá kézzel ássák ki a répát és meztelenül úsznak az óceánban, ahol a világ „vad”

és részben képzeletbeli teremtmények formálta, és csak ritka, rendellenes esetekben tervezett és mesterséges.

A következő írásaimban szeretnék több oldalt szentelni a lehetséges jövőknek, mert a modern futurizmusban észrevettem egy egész írói karrierhez elegendő rést. Még csak azt sem jelenti a „futurista” szó, hogy valaki a tényleges jövőről gondolkodik. Pillanatnyilag egyszerűen technófanatikust jelent, aki azt hiszi, hogy örökké képesek leszünk egyre mélyebbre és mélyebbre merülni gépkészítési megszállottságunkba.

Az ökotópia hívők közelebb állnak a technó-utópistákhoz, mint gondolják. A fő különbség köztük, hogy az ökotópiában sokkal több a növény. Senki sem szereti az aszfaltot és a szmogot. A technók abban hisznek, hogy az előző technológiai vívmány okozta károkat helyre tudják hozni egy következő technológiai vívmánnyal, és végül eljutnak a szintetikus felületek és eszközök tiszta és kiszámítható világába, míg az ökók abban hisznek, hogy az előző technológiai vívmány okozta károkat helyre tudják hozni másfajta technológiákkal, növények és más élő eszközök felhasználásával, és végül eljutnak a természetes anyagok és kertek kiszámítható világába.

Vagy az is lehet, hogy a technó-utópisták olyanok, mint a heroinfüggők, akik azt hiszik, hogy egyre nagyobb és nagyobb adagokat vehetnek be és sosem kell leszokniuk, és végül elszállhatnak a heroin örök mennyei világába, ahol nincs szükség a külvilágra, míg az ökotópia hívők olyanok, mint az okosabb, de akaraterő nélküli függők, akik metadonra akarnak váltani, és rajtamaradni egy életen át.

A kábítószer az irányítás, a biztonság, a bizonyosság és az egyszerűség. Szeretem én is, de leszokóban vagyok. És mint más gyógyulófélben lévő függők, megérezem másokban a kórt. Így látom, hogy az összes komolyabb jövőkép túl szelíd és mesterséges. Az egyetlen komolyan vehető vad jövő, hogy úgy éljünk, mint az indiánok a vadonban. De ez meg általában túl homályos, nem tud dönteni a rengetegféle feljegyzett indán társadalom között, és emellett túl beszűkült is, mert nem mer nyitni a még felfedezetlennek tűnő végtelen számú vad jövő felé.

Pedig ebbe az irányba tartunk, mind tetteinkkel, mind néhány „fantasztikus” írásunkkal. És a következő írásomban ebbe az irányba megyek el én is.

A Civilizáció Bukásának Összefoglalója

A civilizáció egy 6000 éves sötét kor volt, radikálisan élősködő gazdaságokkal, az élet erőszakos kizsákmányolásával, az empátia aktív elnyomásával és az emberi hatalom extrém megfosztásával, amit perverz módon a hatalom felhalmozódásának vagy „centralizálásának” tekintettek. Utolsó csúcspontja Európában volt, a Nyugati Civilizáció középkornak nevezett állapotában. Sok ebből a korból származó nagy kőkatedrális még mindig áll és olyan fokú kezűgyességről és művészetéről tesz tanúbizonyságot, melynek soha többé nem lesz párja. Az ezt követő időszakból egyre kevesebb és kevesebb épület marad fenn, leszámítva természetesen az acél és betonszerkezeteket, amiket a végső, vállalati korban építettek mindenfelé.

A civilizáció sokkal tovább is bírhatta volna, ha a folyamatot nem gyorsítja fel először a Nyugati Civilizáció, majd a Tudomány elfogadása, ami egy, a filozófus Rene Descartes és Francis Bacon és a kísérleti filozófus Galileo és Newton által kidolgozott mitikus rendszer. A tudomány egyrészt az erő alkalmazásának és a tapasztalatok korlátozásának gyakorlati eszköze volt, hogy „tényeknek” nevezett berögzült elképzeléseket hozzon létre. Másrészt egy olyan gondolkodásmód, melyben az anyagot alapvetőbbnek gondolták az elménél, a világegyetemet mesterségesen létrehozott mozgáson alapuló fizikai eszközökkel modellezték és az „igazságnak” nevezett potenciális tapasztalatról azt gondolták, hogy független a tapasztaló perspektívájától és ideális esetben minden perspektívából ugyanaz. Ahogy a tudat ezen szokásai kijutottak az intellektuális elitből, úgy terjedt szét és vált egyre végzetesebbé a perspektíva intenzív homogenizálása és a hatalom hiánya, melyek a kezdetektől fogva bele voltak épülve a civilizációba.

A filozófus Charles Darwin egy ragyogóan végzetes csapást mért tanításával, mely szerint minden élet mozgatóereje a különféle biológiai formák egymással való versenyzése, hogy elpusztítsák egymást és monopolizálják az erőforrásokat. Azzal, hogy a civilizáció implicit viselkedését, mint egyfajta hivatalos vallást, kihozta a nyílt színre, Darwin 150 éves rémuralmat indított, ami felgyorsította a korszak végét. A nemtörődöm kizsákmányolás érzéketlen gyilkolássá változott, és az emberek a darwinizmust még egymás ellen is bevetették: Az elit kényszersterilizációs programokba kezdett, amik az egész emberi fajt romba dönthették volna, ha egy német diktátor, Adolf Hitler nem erőltette volna ezt a trendet túl korán, elvesztve aztán egy nagy háborút. A darwinizmus emberi biológiában való alkalmazása megpecsételődött, melytől már sohasem

szabadulhatott.

Ekkorra a civilizáció már kétségbeesetten a végét járta, csak úgy tudott fennmaradni, hogy a civilizálatlan világból szipolyozta ki az energiát a saját mintáin belülről, de hamar eljött a vég; egyre nehezebben volt képes megszerezni a kiegyensúlyozó erők tönkretételéhez és a saját gyermekeinek szocializálásához szükséges élelemet, gépi energiát és emberi figyelmet. És mindezek a határterületeken, a mészárlás alatt, kifejlődött a civilizáció módszereinek való ellenállás képessége, a más utak felelevenítése vagy újra-felfedezése, és az új utak keresése, ahol már tisztán látjuk, hogy min alapszik a jelenkor, melynek történetei már közismertek.